

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.

Pe jumătate an 14.— „

Pe 8 luni . . . 7.— „

Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și

străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban

Nr. 750.

REDACTIA

ADMINISTRAȚIA

Strada Zriayi N-ual 1/a

INSERTIUNILE

se primesc la admni-

strație.

Mulțumite publice și Lee

deschisă costă șirul 20 fl.

Manuscrise nu se in-

napolază.

ROMÂNUL

Tradiție și realitate.

De Iunior.

Spuma și urletul valului ce se sfarmă în piatra țărmlui: iată ce sunt sentimentele. Din ce lumi a plecat valul ce-l vedem bătând în pieptul malului, din ce depărtări nestrăbătute de ochiul mărginitului pământean, ce vântuleț a pornit prima undă moale care străbătând întinderile se năpustește munte asupra pie-decei? Dar valul s'a născut din mare liniștită și a trebuit un vânt care să-l pornească.

Asemenea sentimentele oamenilor și mai ales ale masselor. Nu sunt ele fără început, nu sunt fără cauză. Undeva, în vremi mai apropiate sau mai depărtate, în veacurile neajunse de cunoștințele noastre, a trebuit să înceapă o boare să încrețească luciul sufletului omnesc, din creața oglinzii să facă undă lină, din unde val, din val munte.

Cari cauze operează neștiute în fiecare sentiment din rețeaua lumii noastre sufletești? Cine ar putea-o spune? Cine ar putea urmări unul de unul milioanele de fire multicolore din care e țesut sufletul nostru?

Și totuși sunt sentimente, cari în urma ființei lor generale, în urma puterii cu care se manifestă și mulțumită schimbărilor prin cari trec înaintea ochilor noștri, sunt sentimente asupra cărora s'a făcut deplin lumină și se poate cunoaște limpede cauza care le-a pornit.

Așa este azi mai presus de orice îndoială, că acelea trei sentimente cari cârmuesc sufletele popoarelor: dragostea de neam, dragostea de țară și sentimentul de loialitate față de suprema persoană în stat nu din nimica sunt isvorite, ci sunt floarea nizuinței omului spre

posibila perfecțiune, sunt traducerea utilității mijloacelor în lumea sentimentelor.

„Omul ca iarba”... Mărginit în zile, mărginit în puteri. Inteligența omului singuratic nu e decât o licărire de o clipă și numai scântee lângă scântee a putut omenimea dura calea neperitoare a înaintării. Numai încheșată în familii, în cete, în neamuri poate înainta omenimea spre ținta neajunsă a perfecțiunii omenesti.

Numai așa poate rodi munca și gândirea celor trecuți, numai așa poate rămânea neperitoare puterea spiritelor mari, acționând pentru înaintarea omului veacuri de rând, pe când pământul de mult s'a fi făcut pământ.

În forma ei primitivă în care se putea prezenta atunci, această țintă a închieștat primele societăți omenesti, împreunând indivizi în societăți diferențiate prin deosebiri de însușiri și lipsuri. Iar prevederea a primit rând pe rând haina sentimentului, și a făcut loc în inimi. Din prevederea necesității și a utilității încheșării individului în societăți, în neamuri deosebite, a isvorit dragostea de neam.

Iar dragostea de țară e sentimentul corăspunzător convingerii neamurilor, că o condiție a dezvoltării lor e cuprinderea unui loc, unei țări, care să-i formeze sălaş stabil în care să prindă rădăcini toate acelea instituții cari le crează neamul în interesul înaintării sale. Dacă primul pas pe calea dezvoltării omenimei a fost încheșarea sa în neamuri, a doua mare schimbare spre înaintare a fost abandonarea vieții nomade, stabilirea neamurilor pe un teritor hotărît. Nu a existat nici când un neam, și în mulțimea neamurilor cari împreștă azi pământul prezentând aproape

toate fazele de dezvoltare a omenimei, nu este nici unul care să fi ajuns la o considerabilă treaptă de dezvoltare ducând o viață de nomad. Țara unui neam rând pe rând își schimbă fața, primește semnele stăpânului, devine substratul și temelia pe care se clădește înaintarea. De ea se leagă toate instituțiile cari au de țintă binele și înaintarea neamului, de ea și de instituțiile ei se leagă rostul vieții neamului, ținta, viitorul, nădejile lui.

Și așa moștenește omul dela moși strămoși alipirea către pământul lui, așa crește în inimi dragostea țerii și a instituțiilor ei.

În fine loialitatea, cum îi spunem noi sentimentului de alipire către capul statului, e născută din recunoașterea necesității unui conducător statornic, într'o anumită măsură neatârător de mișcările interne din stat.

Vedem așadar, că acestea trei sentimente sunt o parte constitutivă a ființei omenesti, sunt sentimente crescute deodată cu omenimea, sunt creațiunile, poate foarte târzii ale înțelegerii mijloacelor cari pot asigura sau sprijini înaintarea omenimei.

Sunt prevederea strămutată în inimi, binele, utilitatea, nu înțeleasă, nu dovedită ci simțită. Sunt rodul înțelegerii, ce se moștenește din inimă în inimă, cu o putere, care nu ar putea-o provoca nici o convingere, nici o dovedire a adevărului, a binelui din care și-a luat ființă.

Așa, încât neamurile în acțiunile lor sunt conduse de aceste sentimente. Ele îi determină calea și de cele mai multe ori ele înving în lupta ce se dă între ele și între convingerile și pornirile isvorite din evenimente și schimbări mai noi. Ele dau vieții neamurilor o forță de inerție în mișcarea ei în urma căreia

Revoluția Românilor

din părțile Sătmarului și Careilor.

— Din prilejul procesului monstru dela Sătmar. —

Puțini vor fi știind de revoluția aceasta a fraților noștri împrăștiți în părțile de sus ale Țării Ungurești. Vremea a îngropat mărturiile istorice rămase despre ea și amintirea urmașilor n'a mai păstrat nici un loc pentru a veșnici mișcarea revoluționară pornită de Românii din Nordul Ungariei în anii 1760 și 1761. Mie mi se pare, că atunci a palpat în inima fraților noștri din acele părți pentru ultima dată, atinsă de aceeaș durere amară, care-i mistuia aproape pe toți Românii din Transilvania. Apele mari, tulburate și de străini, cari i-au inundat, i-au despărțit pentru multă vreme de noi. Cu toate acestea ei s'au menținut, până în zilele noastre, nutrind o nețărmurită dragoste pentru cele mai scumpe comori ale sufletului românesc.

Revoluția Românilor din părțile Sătmarului, numită în documentele din acea vreme „tumultus Valachorum”, a fost înscenată din motive religioase. Autorul și conducătorul ei a fost călugărul Sofronie, care a pus în anii 1760—61 întreg Ardealul „în foc și flacări”, ca să stoarcă îngăduirea „legii celei pravoslavnice, celei din moși și strămoși”. De fapt în Ardeal a izbutit aproape să nimicească unirea cu biserica Romei, forțând cercurile din Viena să înființeze o ierarhie ortodoxă pentru Românii din Ardeal.

Insuș generalul Buccow, trimis ca să potolească revoluția aceasta scria la 14 Maiu 1761 contelui Károlyi, comitele suprem al Sătmarului că „Les Wallaches de ce pays. las de passer pour croire l'Union, que le pluspart dissent n'avoir jamais embrassé et ne pas connoître, se sont portés à des excès, qui approchoient d'une révolte”. („Românii acestor ținuturi, nemulțumiți de a fi considerați de credincioși Unirii, pe care cei mai mulți spun că n'au îmbrățișat-o niciodată și nici nu o cunosc, s'au dedat la excese, cari se apropie de revoltă”).

Dându-i-se salvă conduct din partea Curtii din Viena, neputincioasă față de mișcarea, ce cuprinsese masele mari al poporului, Sofronie, se îngriji în toamna anului 1760, să trezească și pe frații din Maramurăs, din comitatul Sătmarului și din părțile învecinate. Se pare că vestea despre revoluția din Ardeal a pătruns, încă în vara anului 1760, la Românii din nordul Ardealului. Omul lui Sofronie în acele părți, care a început mai întâi a face agitație în contra unirii, a fosit „vicearhidiaconul” din Csöge, Gavrilă Pop. El a convocat pe Noemvrie 1760, o adunare în orașelul Szántó din comitatul Solnocului, invitând la aceasta atât pe Românii din comitatul Solnocului, cât și pe cei din comitatul Sătmarului. Din Király-Darocz, care zace tocmai la granița dintre aceste comitate, s'au prezentat patru deputați: Vasile Czigan, Ioan Marghită, Petru Fekete și Ioan Papp. Peste tot s'au adunat cam trei sute de trimiși din 34 sate românești. Adunarea s'a ținut într'o pădure, lân-

gă Szántó, și a fost deschisă de protopopul Gavrilă Pop, care avea imputernicire pentru aceasta dela călugărul Sofronie. El a arătat o scrisoare în care se spunea, că li s'a dat voie a urma vechiul rit grecesc. Aceia, cari vreau să rămână și mai departe credincioși Unirii, pot s'o facă aceasta, fiindcă nimic nu le stă în cale. Adunarea a mulțumit mai întâi lui Dumnezeu — cum spune un raport contimporan — și apoi Majestății Sale Reginei Maria Terezia, care i-a împărțit de grația sa. Au hotărît pe urmă să se întorcă toți la biserica răsăriteană și acei cari vor călca această hotărâre să fie datori a plăti o pedeapsă de 500 fl.

Această adunare a dat semnal pentru începerea mișcării și în aceste părți. S'a răspândit din sat în sat vestea despre hotărârile aduse. Cei dintâi, cari le-au pus în aplicare, au fost Românii din Darocz, alungând pe preotul unit. Autoritățile la început nu înțelegeau rostul acestor mișcări și voiau să o suprimă cu forța. Mai ales comitele suprem al Sătmarului contele Antoniu Károlyi avea multă grijă din pricina acestor tulburări.

În iarna anilor 1760—61 Sofronie trimise o mulțime de proclamații la Românii din comitatul Sătmarului, prin cari îi îndemna să pretindă tot restaurarea legii grecești, după ce și regina le-a îngăduit-o aceasta. Am văzut și eu două din aceste proclamații, în arhiva contelui Károlyi, scrise pe un petec de hârtie de însuș Sofronie. Alături de el, ca jurat al soborului bisericii neunito din Ardeal, e subscris Popa

aceea își păstrează direcția, trecând peste mici piedeci, cari ar abate-o în dreapta sau în stânga.

Dar valul rând pe rând se așază, dacă s'a așezat vântul, care l-a pornit. Dar sentimentele se pierd sau se schimbă dacă a perit utilitatea, care le-a născut. Se pierd, unele mai ușor altele mai înrădăcinate, după mai multă vreme. *Dar se pierd sau își iau altă formă, altă direcție conform noilor rezultate ale prevederii omenesți.* Dintre cele trei sentimente mari, de cari am vorbit mai sus, mai greu se pierde dragostea de neam. Se pierde numai deodată cu moartea unui neam. Dragostea de țară e mai puțin stabilă, iar simțul de loialitate deși și el un sentiment foarte puternic e supus mai des schimbărilor.

Situația potrivnică naturii, dreptului și opusă tuturor cerințelor etice, în care se găsește neamul românesc din țara aceasta, a produs un adevărat haos în lumea noastră sufletească. Se luptă în noi sentimentele frumoase, nobile cu puterea realității, care le batjocurește. Toate pornirile înalte mor sub greutatea păcatului, tot, ce ne spune sufletul și gândul, că e bine suntem opriți să ajungem să realizăm.

Dar lumina începe a răsbate, începe a ne lămuri puterea elementelor, ce luptă în noi.

Suntem cetățeni ai Ungariei, care se întinde dela Laita la Brașov și dela Tatra la mare.

Aceasta este țara noastră după legile și forma statului de azi.

Acesta e pământul, care ar fi să ne formeze substratul înaintării noastre, asta e pământul în care sunt înrădăcinate instituțiile ce ar fi să ne ajute în înaintarea noastră.

Pământul acesta și instituțiile legate de el, această *patrie după lege* ar trebui să o iubim. Focul dragostei noastre de țară ar trebui să se revarse asupra acestui pământ, asupra instituțiilor înrădăcinate în el.

Dar oare îl iubim? dar oare îl putem iubi?

Când ne întoarcem din țările apusului, și zărim cele dintâi coline ale Ungariei sim-

țim noi tresărindu-ne inima, ni se îmbușorează oare fața de bucuria că acuși pășim pe pământul drag al nostru? Nu!

Ci dinpotrivă. Trăind cât de puțin în aerul liber al țărilor culte apusene scăpați pentru o clipă de povara silniciei care formează temelia statului unguresc, avem sentimentul robului care intră în aerul mucegăit al celulei sale. Ni se pare că am intrat pe un teritoriu dușman, în care tot omul, toată zidirea ni-e dușman, toată ființa e făcută și potrivită așa, ca să ne stânjenească, să ne omoare. Și cu așa inimă străbatem către răsărit întinșurile Ungariei.

Dar colo, când în zare se desenează munții Ardealului, când zărim celea dintâi căsuțe cu acoperiș de pae și biserica românească cu sfânta cruce, sau când întâlnim cei dintâi țărani de-ai noștri muncind pământul moștenit din moși strămoși — uităm pe o clipă toată greutatea, ce ni s'a pus pe suflet de când am trecut granița apusană, inima își întetește palpațiile, ochii nu sunt în stare să cuprindă pământul de care ți-e legat sufletul.

O clipă ești fericit.

Numai o clipă. Căci bucuria ta nu e în stare să înăbușe durerea ce se desprinde din acest pământ scump și rob, nu poate înăbuși plânsul doinei ce povestește durerea de veacuri și deasupra colinelor și munților plutește vaerul milioanei încătușate, din glia roditoare ies umbrele mucenicilor, cari încă azi nu pot vedea dreptatea, pentru care s'au jertfit.

Ce ne poate pe noi lega de țara ungurească, decât legile executate de glonțul și baioneta jandarmilor? E posibil să iubim noi o țară, care e contrazicerea cauzei dragostei de patrie? Este posibil să iubim noi Ungaria, de unde a pornit nefericirea neamului românesc, unde sălășluște tendința de nimicire a neamului nostru, cea țară, care cu forța ne oprește în înaintarea noastră, ne omoară, ne neagă dreptul la viață pe când ea ar fi chemată chiar să ușureze și să ne facă posibilă cea mai roditoare înaintare? Azi țara ungurească, pentru partea din neamul românesc cuprinsă în hotarele ei, este cea mai mare piedecă a dezvoltării spre mai bine, spre per-

fecțiune. Este întemeiată pe gândul, că ea este exclusiv a neamului unguresc, care singur are dreptul să trăiască și să se desvolte conform însușirilor sale naționale, că toate celelalte popoare viețuitoare pe teritoriul acesta sunt de o categorie inferioară, nu au dreptul să înainteze și să se desvolte, ci dacă au o țintă în lume, aceea nu e decât să se stingă, contopindu-se în neamul unguresc. Și acest gând și principiu cardinal străbate toate instituțiile țării acesteia. Toate au de țintă stânjeneria dezvoltării noastre, nimicirea noastră.

În mijlocul acestor împrejurări chiar de ar fi încolțit în inimi o alipire către țara aceasta în forma ei politică și geografică din timpul din urmă, ea a fost degerată curând de înghețul realității.

Noi ne iubim nemărginit Ardealul, adecă locul cuprins de neamul românesc dincoace de Carpați. Decât Ardealul azi nu ni-e decât *pământul țării*; instituții ale noastre nu avem în măsura, ca azi să-l numim noi patria noastră. Și așa azi în dragostea noastră față de acest pământ preponderază dorul să ni-l facem adevărată patrie.

Casa domnitoare a avut în trecut razim puternic și statornic în neamul românesc. „Înălțatul împărat” era sfânt în gândul Românilor și vorba lui tot sfântă era. Chipul lui era chipul mântuitorului pământean, glasul lui era porunca la care nu încap șovăire și neîncredere. Și „înălțatul împărat” nicicând nu a avut oștire în fruntea căreia să nu stee feciorii de Român din văile Ardealului și nici un neam, din câte stăpânește dinastia habsburgică nu a vărsat atâta sânge jertfă, la porunca și pentru binele împăratului ca neamul nostru. Iar în timp de strămtoare, când Ungurii, cari în poze de teatru au strigat de atâtea ori „vitam et sanguinem pro rege...” puneau deoparte credința către capul încoronat și decretau dinastia de detronată — tot Românii au fost cei cari au dus la izbândă steagurile împărătești, tot ei au fost cei dintâi cari au prins coasa și săcurea să-i stee într'ajutor împăratului.

Dar Horia și Cloșca au murit cu oasele rupte în roată la porunca împărătească... Și

George din Abrud. Ele se trimeau din sat în sat, dela un jude la altul, ziua și noaptea, în cea mai mare taină, ca să nu prindă de veste preoții uniți. Dacă cineva ar fi voit să tradeze ceva din aceasta mișcare, era amenințat cu pedeapsă de 500—800 fl., ba și cu moartea. Ca să facă mai intensă mișcarea, Sofronie a trimis „dieci” pe sate, emisari de ai săi, ca să predice cu graiu viu împotriva Unirii. Aceștia făceau propagandă mai ales prin adunări, la cari invitau preoți și curatori de ai bisericilor, pe fruntașii satelor românești și pe toți aceia, cari țineau la legea străbună. În Martie și Aprilie s'au ținut mai multe adunări de aceste, la cari au luat parte reprezentanți din întreg Sătmarul și din părțile învecinate.

Insemn aici numele alor câteva sate, cari s'au alăturat la mișcarea aceasta: Bélték, Lugo, Endréd, Böszörmény, Dorog, Pocs, Dengeleg, Reszege, Sanislău, Perem, Vezend, Portelek. Aproape toate satele aceste aparțin astăzi la episcopia de Hajdudorogh. Și prin proclamarea și prin adunări se făcea agitație împotriva Unirii, se spunea, că bisericile din satele cari se întorc la legea grecească, să se ia din mâna preoților uniți. De averea particulară a acestora să nu se atingă însă nimeni. În urma acestora preoții uniți erau alungați, bisericile lor închise și nicăiri nu se făcea slujbă d-zeiască, neavând preoți ortodoxi. Ca în vremile cele mai grele ale creștinismului copiii rămăneau nebotezați și morții se îngropau fără de preot.

Unii agitatori aminteau și numele unor im-

părați, cari se îngrijesc de soarta tuturor creștinilor ortodoxi și făgăduiau, că patriarhii răsăritului vor veni să-i viziteze și să-i întărească încredință. În chipul acesta a pătruns mișcarea în toate colțurile locuite de Români, aducând opera unirii religioase cu biserica Romei la marginea prăpastiei. Dacă ar fi fost în apropiere un episcop neunit, care să le fi hirotonit preoți. Românii din Sătmar s'ar fi lăpădat atunci toți de unire. Dar încercările de a trimite dieci la episcopul Aradului, spre a-i sfinți de preoți, n'au isbutit. Bieții dieci au fost prinși de autorități, supuși unei îndelungate cercetări curat inquisiționale, iar granițele comitatului păzite, ca să nu mai iasă nimeni necontrolat de acolo. De altă parte, în aceeași vreme, ca și în Ardeal s'au luat măsuri aspre pentru notolirea revoluției și pentru combaterea „schisme”. În sus episcopul de Muncaci Manuil Olsavkij scriind vicarului său din Maramurăș, unde mișcarea lui Sofronie pătrunsese într'aceleși condiții ca și în Sătmar, îl îndeamnă să-i trateze pe „seducători”, cu închisoare și cu chinurile foamei și a setei (cum mihi temerariam gentem marmaticam coercendi alter non suppetat modus, magistratuali brachio curet tam saeculares exorbitantes, quam presbyteros, alibi ordinatos et populum seducentes, interceptor invinculari ac, *quemadmodum in Szatmariensi comitatu factum est, carceribus injici, siti, fame macerandos*”).

Comitele Antoniu Károlyi fu încredințat să întrebunțeze toate mijloacele spre a pacifica

Sătmarul. Cu un zel deosebit a și făcut-o el aceasta. Românii cereau să se trimită o comisie, care să le cerceteze doleanțele și să întrebe pe fiecare, la care biserică vrea să aparțină. Comitele Károlyi o sfătuiă pe împărăteasa, să nu permită nici decum trimiterea acestei comisii, deoarece el e convins, că în cazul dacă li s'ar da voie să aleagă, foarte puțini Români ar mai rămânea uniți („paucissimos fore, qui data libera optione — velintne esse uniti, au secus — in Unione perseverent”); într'altă scrisoare spunea că „plane perspicuo paucissimos in Unione perseveraturos, sunt enim infecti illorum animi doctrina Sophronii”). Considerând și mărturia episcopului Olsavskij, adusă mai sus, ne putem închipui, că represaliile luate de contele Károlyi n'au fost totdeauna cele mai blânde. Într'un timp însă, când Casa de Habsburg era încurcată în războiul de șapte ani, forța armată nu prea sta nici la dispoziția Baronului Buccow și nu se putea folosi de ea nici contele Antoniu Károlyi. Adevărat că episcopul din Agrința era de părerea, că 3—400 de oameni bine înarmați ar fi putut strivi în germenii ei aceasta revoluție, iar contele Barkoczy, comitele suprem al Maramurășului, credea, că mijlocul cel mai efectiv pentru restaurarea păcii și a Unirii ar fi, să încartireze în casa fiecăruia schismatic câte un soldat până ce nu se va întoarce iarăși la unire. În împrejurările actuale — observă același — cu greu s'ar putea executa aceasta. De aceea s'a și gândit contele Károlyi să invite

neamul lor a plătit scump că a ascultat graul de sus!...

Se putea ca împăratul să-și fi călcat vorba sfântă? Se putea?

Mulțimea schinuită își mântuia idolul de orice pată și puneă vina pe sietnici răi și fără Dumnezeu, cari nu lasă să străbată glasul norodului până la înălțimile scaunului domnesc...

Dar Iancu a murit nebun! Acest suflet înțelept, drept și mai nobil decât ar fi meritat dușmanii lui, a fost stins de durerea promisiunilor neimplinite. Asupra gândului său, care nu înțelegea puțința împăratului nerăsplătit după dreptate și a sângelui vărsat înzadar s-a întins ceața neînțelegerii fără sfârșit.

Și neamul românesc a rămas tot alipit către împăratul.

Loviturile au urmat însă rând pe rând fără interval. Rebelii au devenit stăpâni în țara aceasta, „credincioșii Români” au fost dați pradă tendințelor nebune ale neamului unguresc. Un glas nu a avut împăratul pentru noi de câteori auzea glasul durerii noastre și a nedreptății strigătoare la cer.

Iar odată, când poporul românesc a voit să-și plângă împăratului durerile și nedreptățile, ce i se fac, porțile Burgului s-au închis în fața noastră, iar de sus din careva fereastră urmașul detronatorilor dela Dobrița privea mulțumit ceata „credincioșilor Români”, a căror plângeri împăratul lor nu le-a ținut vrednice de ascultare....

Și bucuros a dat concursul sancționării Sale tuturor legilor ce le-au făurit dușmanii Lui de ieri și călăii noștri de azi pentru nimicirea noastră.

Atâtea decepții au ros adânc piatra idolului și focul moștenit dela moșii eroi din 1848 și dela părinții eroi dela Custozza, nu a putut rămânea neatins de decepțiile ce le-am îndurat și le îndurăm zi de zi, și în curând urmând stările de azi, se va stinge și puținul jăratec ce mai arde sub spuză și din care s'ar mai putea inteți focul de odinioară.

Mersul vieții neamului nostru azi nu poate fi influențat de dragostea țării de care ne ținem și de o oarbă loialitate.

Aceste două sentimente sunt compromise în sufletele noastre ne mai acoperind mijloc pentru înalțare.

Singurul sentiment, care mai are îndrăpțire și care ne umple sufletele ni-e dragostea către neamul nostru și neamul acesta va înainta pe calea, ce i-o arată singur aceasta dragoste.

Odată Ardealul nostru ne va deveni ade-vărata noastră patrie și poate odată capul încoronat văzând și lecuind greșelile trecutului ne va deveni de nou „Înălțatul Împărat”.

Cercările de alegere și cercurile de votare*).

Alegerea deputaților se face după cercurile de alegere (circumscripțiile electorale). Fiecare cerc electoral alege un deputat.

Cercurile de alegere și sediul (reședința) lor sunt hotărâte prin legea din 1914 (art. XV.) În înțelesul acesteia întreagă țeara e împărțită în 435 de cercuri, prin urmare casa deputaților după noua lege are 435 membri.

Comunele cari formează câte un cerc de alegere sunt hotărâte în ordonanța ministrului de interne din 31 Martie 1914 (numărul 55.000/1914. B. M.) Împărțirea cercurilor și comunelor din comitatele locuite de Români se află la sfârșitul acestei cărți.

Cercurile de alegere se împărțesc în cercuri de votare. Cercul de votare se compune din una sau mai multe comune, cu un centru, în care se ține votarea.

Cercurile de votare se statoresc în fiecare comitat deosebit prin congregația comitatensă (în orașe cu magistrat, care formează cerc electoral, prin reprezentanța orașului). Hotărârile aduse se aprobă de ministrul de interne.

La statorirea cercurilor de votare se iau de bază 1000 alegători. Cercurile de votare sunt a se statori astfel, ca fiecare oraș cu magistrat regulat, comună mare sau cerc notarial, după puțință să formeze câte un cerc electoral, încât sunt câte 1000 alegători.

Orașe și comune mari mai populate, precum și notariatele constătătoare din un nu-

*) Fiind chestiunea actuală dăm aci capitolul de față din cartea ce curând o să apară în editura comitetului național despre noua lege electorală și rugăm și celorlalte ziare românești să reproducă acest capitol.

măr mai mare de comune mici și depărtate una de alta se pot împărți și în mai multe cercuri de votare.

Comune mari mai puțin populate, mai multe cercuri notariale, comunele mici aparținătoare mai multor cercuri notariale încă se pot uni într'un cerc de votare.

În ordinul ministerial nr. 56.000—914 B. M. din 31 Martie 1914 privitor la compunerea cercurilor electorale se spun următoarele:

Privitor la statorirea cercurilor de votare § 23 al legii art. 14 din 1913 fixează, ca fiecare oraș cu magistrat și fiecare astfel de comună mare și notariat cercual, în care numărul alegătorilor trece peste 1000, după puțință să formeze cerc de votare deosebit.

Cum se poate vedea, legea statoriește acest principiu nu în formă necondiționată; în următoarele dispoziții însă declară expres, că orașe și comune mari mai populate, precum și notariate constătătoare din un număr mai mare de comune și care sunt depărtate una de alta încă se pot împărți în mai multe cercuri de votare, și iarăș comune mari și notariate învecinate cu poporațiune mai mici și comune mai mici aparținătoare la deosebite cercuri notariale se pot uni într'un singur cerc de votare.

Factorii chemați pentru statorirea cercurilor de votare după aceste au libertate corespunzătoare atât privitor la numărul alegătorilor ce se pot grupa în câte un cerc de votare, cât și privitor la considerarea împărțirii administrative, și se oferă loc în deajuns pentru cumpănirea corectă și conștientă a împrejurărilor locale.

Pe lângă toate aceste ce privește numărul alegătorilor ce sunt de grupat în câte un cerc de votare, trebuie să atrag atențiunea municipiului la faptul, că după § 57 din art. 33 din 1874 în acele cercuri de alegere, în cari numărul alegătorilor trece peste 1500, sunt de a se forma 2 delegațiuni de votare. Prin urmare e natural, că mai mult de 1500 alegători nu se pot grupa într'un cerc de votare, pentru că n'ar fi motivat, ca introducerea în viață a art. de lege XIV din 1913, care stă pe punctul de vedere de a decentraliza votarea, față de starea de azi să fie retrogradă.

Ba doar e de prisos să relevez, că acest număr de alegători într'un cerc de votare poate fi ajuns cel mult excepțional și în cazuri ce nu se pot încunjuera, cu atât mai mult că este de a se ține socoteală de dezvoltarea în viitor și de sporirea naturală a numărului alegătorilor.

De vreme ce formarea cercurilor de votare nu are numai scopul de a promova desfășurarea neconturbată a actului de alegere, ci mai ales ca exercicierea dreptului de vot să se ușureze pentru cetățeni: este de a se privi ca cea dintâi condiție la statorirea cercurilor de votare și a sediului lor, ca alegătorii să se poată apropia ușor de locul de votare. Sunt de a se cumpăni cu grijă raporturile de depărtare și mai ales de comunicațiune, ba în astfel de locuri, unde între populațiunea singuraticelor comune sunt contraste politice tradiționale, e recomandabil ca să se lea în seamă, ca alegătorii cari călătoresc la centrul cercului de votare să poată ajunge la țintă fără de a atinge comunele cu alegători din partida contrară.

E cerință de frunte și aceea, ca să fie la îndemână și un număr corespunzător de persoane potrivite pentru conducerea alegerii. În cercuri orașenești nu va fi lipsă de astfel de persoane, în cercurile din comitate însă la statorirea cercurilor de votare e de gândit la această împrejurare, care e cu atât mai însemnată, cu cât noua lege electorală investeste comisiunea de votare atât privitor la susținerea ordinii cu cerc de lucrare foarte mare.

Pentru ținerea votării e de lipsă și local corespunzător. La statorirea sediului cercului de votare e de a se griji, ca să fie localități de mărime corespunzătoare, practice în comuna aleasă de sediu și ca împrejurimea localului să fie potrivită pentru așezarea alegătorilor și pentru despărțirea alegătorilor de partide deosebite.

Ministrul de interne revizuește hotărârea congregației comitatense în merit — fără de privire, dacă s'a înaintat recurs sau nu.

În cât ministrul în timp de 40 zile dela înaintarea hotărârii nu se declară, hotărârea se privește de aprobată.

Legea dispune, ca lucrările privitoare la statorirea cercurilor de votare să se isprăvească în timp de 3 luni dela publicarea le-

pe episcopul Olșavskij din Munkács, să îndemne pe oameni a respecta liniștea publică și a îmbrățișa din nou Unirea.

În 14 Mai 1761 și-a început episcopul din Muncaci vizitația prin satele românești din districtul Careilor. Era însoțit de contele Károlyi și de sigur și de-o însemnată forță armată. Prin predica episcopului, mai ales însă prin alte mijloace, a isbutit să scoată o declarație subscrisă de fruntașii satelor, prin care recunoșteau a fi uniți cu biserica Romei. La sfârșitul lui Mai a ținut două sinoade, la cari au fost chemați să se prezinte din fiecare sat, preoții, curatorii și juzii. Pe urmă a vizitat și celelalte districte ale comitatului, convingându-i pe Români în acelaș chip despre „rătăcirea” lor. Vizitația aceasta și-a descris-o episcopul pe larg și în multe puncte, ea seamănă cu vizitația de anul trecut a răposatului vicar Jaczkovics. E interesant mai ales felul cum a fost primit în... Csomaköz, Reszege, Enderöd, Dengeleg, Iriny, Portelek, Vezend, Terem, Gencs, Sz-Miklós, Isztró, Piskáros, Töke-Terebes, Madarász, Réztelek, Lipó, Remetemező, Hidegkut, Felső-Ujfalu, Baia-Mare, Csikarló, Apa, Szin-Várallya, Aranyos, Megyes, Sätmar, Dob și Carei. Prin mijloacele întrebunțate s'a și suprimat mișcarea Românilor, așa încât până în 14 Septembrie numai cei din Terem n'au putut fi de loc pacificați. În 23 Noiembrie

însă episcopul Olșavskij raporta contelui Károlyi despre sfârșitul acestei revolte în următorii termeni: „Perscripseram Dominationi Vestrae, quod nempere populus valachicus turbatus dextera Dominationis Vestrae manu în Sacram Unionem reductus sit”.

Astfel s'a încheiat acest capitol din istoria fraților sătmăreni. Revoluția lor religioasă n'a avut succesul pe care l-a ajuns călugărul Sofronie în Ardeal. Cauza pentru aceasta trebuie s'o căutăm în faptul, că ei n'au avut un conducător, care să știe exploata situația politică, așa cum a făcut-o aceasta Sofronie în Ardeal. De altă parte și contele Károlyi era mai energic și mai abil, decât domniile din Ardeal, cari se ascundeau de frică dinaintea răsculaților.

Totuși în preajma procesului, ce-l au frații din Sätmar pentru „ritul” lor, dar și pentru limba, noastră, cred, că săvârșim un act de pietate, reîmprospătând frământarea și lupta strămoșilor lor, care avea atunci aceeaș semnificare, ca și lupta ce i-a adus pe cei de astăzi în fața tribunalului).

Dr. Silviu Dragomir.

*) Articolul este un extras dintr'o lucrare a mea. Documentele din arhiva conților Károlyi, le-am luat din publicația lui A. Petrov, Straja Vjora, care a apărut la Petersburg.

neamul lor a plătit scump că a ascultat graiul de sus!...

Se putea ca împăratul să-și fi călcat vorba sfântă? Se putea?

Mulțimea schinjită își mântuia idolul de orice pată și punea vina pe sfetnici răi și fără Dumnezeu, cari nu lasă să străbată glasul norodului până la înălțimile scaunului domnesc...

Dar Iancu a murit nebun! Acest suflet înțelept, drept și mai nobil decât ar fi meritat dușmanii lui, a fost stins de durerea promisiunilor neimplinite. Asupra gândului său, care nu înțelegea puțința împăratului nerăsplătit după dreptate și a sângelui vărsat înzadar s-a întins ceața neînțelegerii fără sfârșit.

Și neamul românesc a rămas tot alipit către împăratul.

Loviturile au urmat însă rând pe rând fără interval. Rebelii au devenit stăpâni în țara aceasta, „credincioșii Români” au fost dați pradă tendințelor nebune ale neamului unguresc. Un glas nu a avut împăratul pentru noi de câteori auzea glasul durerii noastre și a nedreptății strigătoare la cer.

Iar odată, când poporul românesc a voit să-și plângă împăratului durerile și nedreptățile, ce i se fac, porțile Burgului s-au închis în fața noastră, iar de sus din careva fereastră urmașul detronatorilor dela Dobrița privea mulțumit ceata „credincioșilor Români”, a căror plângeri împăratul lor nu le-a ținut vrednice de ascultare....

Și bucuros a dat concursul sancționării Sale tuturor legilor ce le-au făurit dușmanii Lui de ieri și călăii noștri de azi pentru nimicirea noastră.

Atâtea decepții au ros adânc piatra idolului și focul moștenit dela moșii eroi din 1848 și dela părinții eroi dela Custozza, nu a putut rămânea neatins de decepțiile ce le-am îndurat și le îndurăm zi de zi, și în curând urmând stările de azi, se va stinge și puținul jăratec ce mai arde sub spuză și din care s'ar mai putea inteți focul de odinioară.

Mersul vieții neamului nostru azi nu poate fi influențat de dragostea țării de care ne ținem și de o oarbă loialitate.

Aceste două sentimente sunt compromise în sufletele noastre ne mai acoperind mijloc pentru înalțare.

Singurul sentiment, care mai are îndrăpțire și care ne umple sufletele ni-e dragostea către neamul nostru și neamul acesta va înainta pe calea, ce i-o arată singur aceasta dragoste.

Odată Ardealul nostru ne va deveni adevărata noastră patrie și poate odată capul încoronat văzând și lecuind greșelile trecutului ne va deveni de nou „Înălțatul Împărat”.

Cercările de alegere și cercurile de votare*).

Alegerea deputaților se face după cercurile de alegere (circumscripțiile electorale). Fiecare cerc electoral alege un deputat.

Cercurile de alegere și sediul (reședința) lor sunt hotărâte prin legea din 1914 (art. XV.) În înțelesul acesteia întreaga țeara e împărțită în 435 de cercuri, prin urmare casa deputaților după noua lege are 435 membri.

Comunele cari formează câte un cerc de alegere sunt hotărâte în ordonanța ministrului de interne din 31 Martie 1914 (numărul 55.000/1914. B. M.) Împărțirea cercurilor și comunelor din comitatele locuite de Români se află la sfârșitul acestei cărți.

Cercurile de alegere se împărțesc în cercuri de votare. Cercul de votare se compune din una sau mai multe comune, cu un centru, în care se ține votarea.

Cercurile de votare se statoresc în fiecare comitat deosebit prin congregația comitatensă (în orașe cu magistrat, care formează cerc electoral, prin reprezentanța orașului). Hotărârile aduse se aprobă de ministrul de interne.

La statorirea cercurilor de votare se iau de bază 1000 alegători. Cercurile de votare sunt a se statori astfel, ca fiecare oraș cu magistrat regulat, comună mare sau cerc notarial, după puțință să formeze câte un cerc electoral, încât sunt câte 1000 alegători.

Orașe și comune mari mai populate, precum și notariatele constătătoare din un nu-

*). Fiind chestiunea actuală dăm aci capitolul de față din cartea ce curând o să apară în editura comitetului național despre noua lege electorală și rugăm și celelalte ziare românești să reproducă acest capitol.

măr mai mare de comune mici și depărtate una de alta se pot împărți și în mai multe cercuri de votare.

Comune mari mai puțin populate, mai multe cercuri notariale, comunele mici aparținătoare mai multor cercuri notariale încă se pot uni într'un cerc de votare.

În ordinul ministerial nr. 56.000—914 B. M. din 31 Martie 1914 privitor la compunerea cercurilor electorale se spun următoarele:

Privitor la statorirea cercurilor de votare § 23 al legii art. 14 din 1913 fixează, ca fiecare oraș cu magistrat și fiecare astfel de comună mare și notariat cercual, în care numărul alegătorilor trece peste 1000, după puțință să formeze cerc de votare deosebit.

Cum se poate vedea, legea statoreste acest principiu nu în formă necondiționată; în următoarele dispoziții însă declară expres, că orașe și comune mari mai populate, precum și notariate constătătoare din un număr mai mare de comune și care sunt depărtate una de alta încă se pot împărți în mai multe cercuri de votare, și iarăș comune mari și notariate învecinate cu populațiune mai mici și comune mai mici aparținătoare la deosebite cercuri notariale se pot uni într'un singur cerc de votare.

Factorii chemați pentru statorirea cercurilor de votare după aceste au libertate corespunzătoare atât privitor la numărul alegătorilor ce se pot grupa în câte un cerc de votare, cât și privitor la considerarea împărțirii administrative, și se oferă loc în deajuns pentru cumpănirea corectă și conștientă a împrejurărilor locale.

Pe lângă toate aceste ce privește numărul alegătorilor ce sunt de grupat în câte un cerc de votare, trebuie să atrag atențiunea municipiului la faptul, că după § 57 din art. 33 din 1874 în acele cercuri de alegere, în cari numărul alegătorilor trece peste 1500, sunt de a se forma 2 delegațiuni de votare. Prin urmare e natural, că mai mult de 1500 alegători nu se pot grupa într'un cerc de votare, pentru că n'ar fi motivat, ca introducerea în viață a art. de lege XIV din 1913, care stă pe punctul de vedere de a decentraliza votarea, față de starea de azi să fie retrogradă.

Ba doar e de prisos să relevez, că acest număr de alegători într'un cerc de votare poate fi ajuns cel mult excepțional și în cazuri ce nu se pot încunjura, cu atât mai mult că este de a se ține socoteală de desvoltarea în viitor și de sporirea naturală a numărului alegătorilor.

De vreme ce formarea cercurilor de votare nu are numai scopul de a promova desfășurarea neconturbată a actului de alegere, ci mai ales ca exercitarea dreptului de vot să se ușureze pentru cetățeni: este de a se privi ca cea dintâi condiție la statorirea cercurilor de votare și a sediului lor, ca alegătorii să se poată apropia ușor de locul de votare. Sunt de a se cumpăni cu grijă raporturile de depărtare și mai ales de comunicațiune, ba în astfel de locuri, unde între populațiunea singuraticelor comune sunt contraste politice tradiționale, e recomandabil ca să se iee în seamă, ca alegătorii cari călătoresc la centrul cercului de votare să poată ajunge la țintă fără de a atinge comunele cu alegători din partida contrară.

E cerință de frunte și aceea, ca să fie la îndemână și un număr corespunzător de persoane potrivite pentru conducerea alegerii. În cercuri orașenești nu va fi lipsă de astfel de persoane, în cercurile din comitate însă la statorirea cercurilor de votare e de gândit la această împrejurare, care e cu atât mai însemnată, cu cât noua lege electorală investeste comisiunea de votare atât privitor la susținerea ordinii cu cerc de lucrare foarte mare.

Pentru ținerea votării e de lipsă și local corespunzător. La statorirea sediului cercului de votare e de a se grijii, ca să fie localități de mărime corespunzătoare, practice în comuna aleasă de sediu și ca împrejurimea localului să fie potrivită pentru așezarea alegătorilor și pentru despărțirea alegătorilor de partide deosebite.

Ministrul de interne revizuește hotărârea congregației comitatense în merit — fără de privire, dacă s'a înaintat recurs sau nu.

În cât ministrul în timp de 40 zile dela înaintarea hotărârii nu se declară, hotărârea se privește de aprobată.

Legea dispune, ca lucrările privitoare la statorirea cercurilor de votare să se isprăvească în timp de 3 luni dela publicarea le-

pe episcopul Olsavskij din Munkács, să îndemne pe oameni a respecta liniștea publică și a simbrățișa din nou Unirea.

În 14 Mai 1761 și-a început episcopul din Munkács vizitația prin satele românești din districtul Careilor. Era însoțit de contele Károlyi și de sigur și de-o însemnată forță armată. Prin predica episcopului, mai ales însă prin alte mijloace, a isbutitt să scoată o declarație subscrisă de fruntașii satelor, prin care recunoșteau a fi uniți cu biserica Romei. La sfârșitul lui Mai a ținut două sinoade, la cari au fost chemați să se prezinte din fiecare sat, preoții, curatorii și juzii. Pe urmă a vizitat și celelalte districte ale comitatului, convingându-i pe Români în acelaș chip despre „rătăcirea” lor. Vizitația aceasta și-a descris-o episcopul pe larg și în multe puncte, ea seamănă cu vizitația de anul trecut a răposatului vicar Jaczkovics. E interesant mai ales felul cum a fost primit în... Csomaköz, Reszege, Enderöd, Dengeleg, Iriny, Portelek, Vezend, Terem, Gencs, Sz-Miklós, Isztró, Piskáros, Töke-Terebes, Madarász, Réztelek, Lipó, Remete-mező, Hidegkut, Felső-Ujfalu, Baia-Mare, Csikarló, Apa, Szin-Várallya, Aranyos, Megyes, Sătmar, Dob și Carel. Prin mijloacele întrebunțate s'a și suprimat mișcarea Românilor, așa încât până în 14 Septembrie numai cel din Terem n'au putut fi de loc pacificați. În 23 Noiembrie

însă episcopul Olsavskij raporta contelui Károlyi despre sfârșitul acestei revolte în următorii termeni: „Perscripseram Dominationi Vestrae, quod nempe populus valachicus turbatus dextera Dominationis Vestrae manu in Sacram Unionem reductus sit”.

Astfel s'a încheiat acest capitol din istoria fraților sătmăreni. Revoluția lor religioasă n'a avut succesul pe care îl-a ajuns călugărul Sofronie în Ardeal. Cauza pentru aceasta trebuie s'o căutăm în faptul, că ei n'au avut un conducător, care să știe exploata situația politică, așa cum a făcut-o aceasta Sofronie în Ardeal. De altă parte și contele Károlyi era mai energic și mai abil, decât domniile din Ardeal, cari se ascundeau de frică dinaintea răsculaților.

Totuși în preajma procesului, ce-l au frații din Sătmar pentru „ritul” lor, dar și pentru limba, noastră, cred, că săvârșim un act de pietate, reîmprospătând frământarea și lupta strămoșilor lor, care avea atunci aceeaș semnificare, ca și lupta ce i-a adus pe cei de astăzi în fața tribunalului!).

Dr. Silviu Dragomir.

*) Articolul este un extras dintr'o lucrare a mea. Documentele din arhiva conților Károlyi, le-am luat din publicația lui A. Petrov, Straja Vjora, care a apărut la Petersburg.

Străinătatea și chestia românească.

În articolul de fond din nrul dela 15 Aprilie n. c. ziarul „L'Independance Belge” publică următoarele:

Telegramele din Viena — până acum, ce e drept, neconfirmate oficial — vestesc că, la întoarcerea din Corfu, împăratul Wilhelm se va duce la București unde se va întâlni cu regele Carol și apoi la Budapesta unde va avea o nouă întrevedere cu împăratul-rege al Austro-Ungariei și cu arhiducele moștenitor. Nu se poate ascunde că vizita împăratului german la suveranul român va avea un caracter politic de o mare însemnătate, mai ales că ea va fi urmată de un schimb de vederi între Wilhelm II și Francisc Iosif. Se știe că împăratului Wilhelm îi place să lucreze ca un conducător al triplei alianțe și că obișnuiește să reguleze personal neînțelegerile dintre aliații lui când acestea sunt din vre-un punct de vedere supărătoare pentru politica generală a triplei alianțe. Ducându-se la București, împăratul german are, fără îndoială, speranța că va aduce o îmbunătățire în legăturile austro-românești. Criza balcanică a schimbat cu totul caracterul acestora. Prin tradiții România se sprijinea pe Austro-Ungaria; acum însă și-a dat socoteala că aceasta era o politică ale cărei greutăți le ducea numai ea. Aliându-se cu Serbia și cu Grecia pentru a pune frâu ambițiilor bulgărești sprijinite de Viena, România a dejuțat combinațiile subtile ale diplomației austro-ungare și a stricat rău socotelile contelui Berchtold. S'a spus că Austria știa ce pierde văzând îndepărtându-se de ea România, în vreme ce nu știa ce are să prețiască prietenia bulgărească. Schimbarea adâncă a atitudinii României e de sigur o înfrângere grea a Vienei, cu atât mai mult cu cât Românii au înțeles că pentru ei viitorul e în provinciile din Ungaria în care elementul românesc e precumpănitor și în care el e apăsător de Maghiari.

Dacă Wilhelm II se duce la București e, fără îndoială, pentru a încerca să scadă urmările acestei orientări nouă a României și pentru a lua măsurile ca politica generală a triplei alianțe să nu primească o lovitură grea în Balcani. Că tripla alianță și-a pierdut punctul principal de sprijin acolo, aceasta nu se mai poate pune la îndoială — și, ori care ar fi sentimentele personale ale regelui Carol, sentimentele poporului românesc se dau pe față limpede într'un înțeles nou. Dar afară de aceasta, regele Carol e un spirit politic care pune binele poporului său mai presus de sentimentele lui personale și experiența lăcută cu prietenia Austro-Ungariei a fost prea desamăgitoare pentru a o reîncheie sub o formă ori alta. Intorcându-se însă spre tripla înțelegere, va deveni România un punct de sprijin pentru politica franceză, engleză și rusă în răsăritul Europei? Ar fi o greșală să credem. Apropierea dintre România și Rusia e sigură; de altă parte, simpatia tradițională a Românilor pentru Franța se arată azi mai pe față decât în vremea când influința triplei alianțe era precumpănitoare la București. Dar România știe foarte bine că mijlocul cel mai bun de apărare a intereselor sale e echilibrul între influențele mari și că poporul românesc nu-și poate îndeplini rostul lui hotărâtor în Balcani decât urmându-și calea firească și nefăcându-se clientul vre-unuia din puterile mari cari luptă pentru preponderanță în Balcani.

E puțin probabil ca împăratul Wilhelm să izbutească a schimba orientarea nouă a politicii din București și să readucă România în apele triplei alianțe. Cel mult, va isbuti poate — și nici asta în împrejurările de azi nu e prea sigur — să micșoreze în oarecare măsură greutatea ce apasă de un an asupra legăturilor austro-române și să potolească puțin neîncrederea născută între Viena și București din cauza unui șir de întâmplări cari au arătat limpede că interesele românești și cele austro-ungare nu se dezvoltă în același sens în Europa răsăriteană azi, când puterea turcească s'a sfârșit cu totul.

Mai departe, vorbind de întrevederea dintre marchizul Di San Giuliano și Berchtold, arată rivalitatea dintre Austria și Italia cu toate că au interesul comun de a împiedeca dezvoltarea navală, ce amenință să fie serioasă, a Greciei; chiar în Albania pe care și unii și alții vor s'o ferească de influența unei a treia puteri pe care nu vor s'o numească și „s'o facă stăpână pe soarta ei” — ceea ce înseamnă, adaugă autorul: „să n'o lase să scape de sub tutela absolută austro-italiană” — chiar acolo trebuie să se dea pe față dușmănia dintre Austria și Italia, dușmănie care „se lămuirește așa de deslușit la Durazzo, Scutari și aiurea”. Și crede că această dușmănie va strica planurile subtile ale guvernelor din Roma și Viena.

Limba română la judecătorile din Bucovina.

Ni se scrie din Cernăuți:

Mai multe luni de-a rândul nu s'a mai auzit nimic despre noul încercări ale limbii române la judecătorile noastre așa că se părea, că stăruințele advocaților români pe de o parte și manifestațiile publicului român de pretutindeni pe de altă parte ar fi avut efectul de a convinge în fine pe conducătorii forurilor judecătorești din țară, că justițabili români nu mai vor să sufere încălcarea drepturilor limbii române.

Domnii președinți ai tribunalelor sunt însă incurabili, după cum ilustrează ultimul fact pe care-l povestim mai jos.

Iată istoricul cazului. Dl M. S. un candidat de advocatură, aplicat în praxă la un avocat român din Cernăuți, voia să intre la tribunal pentru a face praxa de un an, obligatorică pentru candidații de advocatură. Adresă deci tribunalului de apel Leov prin tribunalul provincial Cernăuți o cerere respectivă în limba română. Ca răspuns la cererea sa candidatul de avocat primi înainte de puține zile din partea prezidiului tribunalului Cernăuți următorul răspuns, pe care-l reproducem în traducere română:

„Praes. 2369—4/14 I. r. Prezidiu al tribunalului provincial Cernăuți.

„În urma emisului al i. r. prezidiu al tribunalului de apel Leov din 5 Aprilie 1914 Praes: 11544/4 A/14 Vă provoc, ca să înaintați pentru admiterea la praxa judecătorească de un an o petiție concepută în limba oficială germană.

„Cernăuți în 10 Aprilie 1914.

„Președintele al i. r. tribunal provincial: PIETA.

Când cu luptele pentru limba română de acum un an credeam că numai graiul viu ni-l zugrumă, acum vedem însă că și limba românească scrisă este urgisită.

Atentatul acesta la drepturile limbii române devine și mai important în urma împrejurărilor din cari a pornit. Până astăzi chiar și cei mai înversunați contrari ai mișcării românești nu cutezau să tragă la îndoială, că Românii sunt în drept să înainteze acte scrise în limba lor. De fapt s'au și înaintat de repetite ori acte de tot felul în limba română către diregătoriile din țară ca judecătorii, prefecturi, guvern, direcția poștei etc. fără ca ele să fie respinse. Ba mai mult, chiar și diregătoriile centrale din Viena s'au simțit obligate să primească din Bucovina acte române. S'au trimis de aici acte române către tribunalul imperial (Reichsgericht), curtea de administrație (Verwaltungsgerichtshof), către ministerul de justiție, ba

chiar către Majestatea Sa Împăratul, fără ca aceste autorități să obiecteze ceva împotriva limbii române.

Lupta pentru limba română pornită acu un an a ost purtată pe baza postulatului admiterii a graiului românesc viu la diregătorii fiind de sine înțeles, că limba scrisă trebuie să fie admisă. Acum însă lupta noastră întră într'o fază cu totul nouă. Ni se contestă și dreptul de a scrie românește.

Față de aceasta încercare de a îngusta terenul și posibilitatea de afirmare a limbii noastre până la complectă ei isgonire din oficiu trebuie să cădem pe gânduri și să ne întrebăm: Se mai pot oare lua în serios făgăduințele frumoase ale legilor fundamentale de stat despre egala îndreptățire a popoarelor de a se afirma și desvolta în limba proprie în fața diregătoriilor de stat? Să mai credem în puterea deputaților noștri, de a ni scuti drepturile noastre cele mai elementare, dacă cu toate opintirile lor un funcționar străin al statului cutează să ni conteste până și dreptul de a scrie românește?

Să credem într'un progres și o dezvoltare românească când evenimentele par a ne împinge spre o iobăgie culturală?

Nu pot încheia fără a observa ironia tristă a întâmplării. Chiar azi când toată lumea creștinească serbează ziua învierii și a păcii, noi trebuie să ajungem la convingerea că pentru noi Românii bucovineni nu este nici pace nici înviere. Să facem deci de sfintele Paști de astădată și astă rugăciune: Deie bunul Dumnezeu să învie energiile neamului nostru românesc pentru apărarea limbii sale și deie bunul Dumnezeu ca să învie simțul de dreptate al mai marilor noștri pentru neamul nostru pentru ca apoi cu toții să putem serba serbătoarea păcii.

Concertul din Timișoara.

Arad, 22 Aprilie.

Ieri seară (a treia zi de Paști) s'a ținut concertul împreună cu dans, aranjat de „Tinerimea română din Timișoara și jur”, cu prețiosul și binevoitorul concurs al dnei Lucia Cosma, al d-soarei Hortensia Haneș, al dlui Ionel Rădulescu și, în sfârșit, cu acompaniamentul la pian al dlui Ernst Klein.

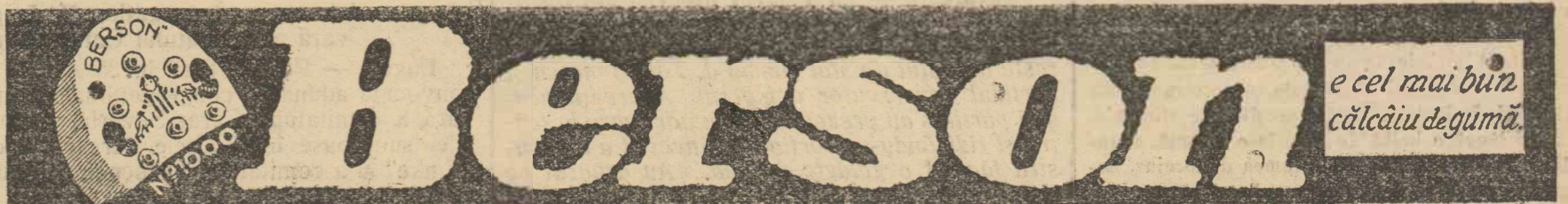
Ne permițându-ne noua lege de presă să spunem mai mult decât ceea ce am văzut și auzit, ne mărginim să raportăm fidel, în ordine cronologică, faptele — întretesute cu observațiile noastre juste și, credem, purificatoare.

Sala spațioasă dela hotelul „Koronaherczeg”, prezisă arhiplină, în realitate s'a dovedit prea încăpătoare. Nu sosiseră nici oaspeții din România, nici Lugojenii, nici Arădani — după cum ni se plângea un domn aranjator, înfierându-i pentru trădarea reciprocității. Oaspeții din provincie poate că nu au ținut să vină la oraș în număr satisfăcător din cauza serbătorii și a vremii frumoase; ce privește pe Timișorenii din suburbii, despre ei ne-am putut convinge la fața locului, deci autentic, că nu iau parte deoarece „sunt prețuri mari, bal luxos” etc. și pe deasupra d-lor încă sunt ocupați cu aranjarea unui alt concert împreună cu dans, ce se va ține acum Sâmbătă seara.

De altcum mai mult ca jumătate de sală a fost „plină”, rezultat material satisfăcător: suprasolviri, răscumpărări numeroase, cum se va vedea din darea de seamă și mulțăminta publică*) a comitetului aranjator.

Concertul începe la orele 8 și jumătate trecute fix — vorba lui Caragiale. Dl Rădulescu vădit emoționat

*) Șirul costă 10 creițari la noi.

(ca să nu zicem indispus. — De ce? nu ştim!) apare pe scenă, mai aşteaptă câteva minute până ce oaspeţii intră în sală, îşi ocupă locurile şi conţeneşte cu sgomotul (nu provocat de aplauze, ci de mişcarea scaunelor), apoi în plină conştiinţă de arta d-sale apreciată de Români de dincoace, ne procură momente de linişte sufletească şi din pesimişti cum suntem, ne transpune într-o melancolie dulce, aproape de optimism: ne simţim într-o atmosferă senină, departe de realitatea lumească...

Deodată cu apreciatul nostru cântăreţ, îşi face debutul pe scena românească şi dl Ernst Klein, despre care în lipsă de informaţiuni nu ştim dacă e absolvent al vre-unui conservator românesc; iar ce priveşte acompaniamentul d-sale la pian, suntem prea necompetenţi cronicari muzicali, ca să facem critica artei dsale şi să-i aducem eventualele calificative, ori elogiul obişnuite.

D-soara Hortensia Haneş ne-a delectat la pian cu câteva piese muzicale alese din repertoriu străin. Am admirat-o ca pe o pianistă cu viitor frumos, de cumva viaţa noastră de toate zilele nu ne-o va răpi împreună cu arta d-sale, ca pe atâtea altele.

Doamna Lucia Cosma la apariţia dsale pe scenă e salutăată cu salve de aplauze, cari conţeneşte abia într'un târziu. Asistenţii au rămas adânc impresionaţi deja la apariţia d-sale, iar după ce vocea-i de filomelă ne-a cucerit inimile, ne simţeam par'că mai mândri, mai conştii de nobleţea neamului nostru şi bogăţia lui încă neexploatăată de valori intelectuale şi artistice. De repetite ori a fost chemată; cele câteva buchete de flori pe lângă multe altele îi vor aduce aminte artistei noastre mult apreciate despre nesfârşita adoraţie a publicului românesc de pretutindeni.

Regretăm, o spunem sincer, că nu putem reproduce la acest loc programul concertului în baza convenţiunei, ori mai bine zis principiului adoptat de presa românească de dincoace, să nu se publice anunţuri, invitaţii etc. tipărite la străini. „Tinerimea din Timişoara şi jur a aflat de bine să-şi tipărească programul la Csendes Lipót, despre care ştim că nu contribuie la augmentarea fondului ziaristilor români din venitul net al institutului, ca celelalte tipografii româneşti. Repetăm, ne pare rău, dar nu voim să facem excepţie nici de astădată. Dl Rădulescu s'ar putea simţi chiar jignit, că în lipsa lui a românesc i s'a tipărit numele Radulescu pe tot locul, ceea ce l-ar îndritui pe vre-un creştin de român să creadă că ar avea tendinţa de a se maghiariza.

În sfârşit cerem mii de scuze artiştilor noştri că nu înzistăm mai mult asupra concertului, nefiind competenţi — recunoaştem încă odată — în materie muzicală. Numele d-lor e consacrat de publicul românesc; astfel nouile elogi sunt de prisos, precum ar rămânea fără efect şi tălmăcirea necorectă a raportului de faţă. Doar atât am mai avea de spus, că cântecile populare româneşti au plăcut mai mult auditorului profan, decât cele clasice străine. Aşa e gustul nostru naţional, încă nealterat de beţia civilizaţiei apusene — şi e foarte bine.

Am mai fi dorit să avem părerea artiştilor noştri asupra concertului, impresiile, reflexiile d-lor, ca în cadrul unui raport gingaş să le publicăm la acest loc, însă mulţumită domnilor aranjatori a trebuit să renunţăm la această idee fericită. Dl Rădulescu dispăruse după terminarea concertului, iar de graţioasele noastre artiste nu ne-am putut apropia. Vezi că umilul ziarist român, croit din alt aluat, cu alte moravuri şi caracter — nu poate avea apucăturile reporterului ovreu de a se vâri ca musca impertinentă pe toate locurile. Deci nu noi suntem de vină...

După concert — la ora 11 şi 23 minute — a urmat dansul. Orchestra militară, conform programului incriminat, deschide petrecerea cu o horă, care s'a dansat de patru perechi timp de două minute şi jumătate, ceilalţi dansatori şi dansatoare stând rezervaţi în faţa acestui joc exotic. Insufletirea s'a manifestat numai la Boston care, contrar ordinii de dans, s'a repetat de nenumărate ori — o spunem aceasta fără greşală gramaticală. Apoi s'a dansat „Quadrille"-ul, dansatorii se amuzau foarte mult de învălmăşala produsă, ceea ce însă pentru privitori nu a fost estetic (ca să nu zicem că a displicut). După aproape trei sferturi de oră, la comanda „Oszolj!" cadrulul a luat sfârşit. Au urmat iarăşi nenumărate bostoane, apoi pauza obişnuită de zece minute, care a durat un ceas.

În restaurant într'adevăr au fost o adevărată revelaţie sufletească pentru noi minunatele cântece româneşti ale unui taraf de lăutari. Le-am ascultat cu sfinţenie, retraşi umili lângă o halbă de bere la o măsuţă, aruncând câte-o privire răfăctă şi la lumea dimprejur, neplăcătoare în omene se potrece în sufletul nostru.

Aci s'a mâncat şi s'a beut, ca în toate restaurantele; artiştii noştri au fost distinşi cu atenţia tuturor. L-am revăzut şi pe dl Rădulescu: scruta uneori publicul cu privirea, probabil căuta vre-un cunoscut, vre-un prieten, ziarist — dar pe cât am văzut, nu a aflat.

După pauză oaspeţii rămaşi s'au adunat iarăşi în salon la dans. Am mai auzit o Ardeleană relativ scurtă, care orchestra nu a mai voit să o repete, căci nici nu s'a bisat mult. Apoi luându-ne cordial rămas bun dela doi domni aranjatori principali, cu cari am avut deosebita cinste a face cunoştinţă cu 5 minute înainte de plecare — am plecat la gară şi ne-am înapoiat cu trenul de 4 ore şi 23 minute dimineaţa. Credem că dansul a urmat cu aceeaşi însufletire până în zori.

Am remarcat cu plăcere printre dansatoare şi câteva în port naţional (dintre cari însă numai una singură în portul veritabil românesc, adică inclusiv opinciile, ceea ce arareori vedem la d-soarele noastre). Multe nu au fost, căci pe invitaţii se tipărise: „costumul e bine văzut" şi nu că doamnele şi d-soarele sunt rugate a se prezenta în port naţional. Ne pare rău că în lipsa unor liste dela casă, ne scapă numele acestor domnişoare, cari nu s'au sfiit să vină în port naţional. În lipsa acestei liste nu am putut cunoaşte nici pe celelalte persoane; aşteptăm să ne sosească lista oficială, respective ziarele maghiare din Timişoara, ai căror reprezentanţi au fost informaţi mai bine.

Rap.

P. S. — Nefiind trimisul special şi oficial al ziarului nostru, dar fiind în Timişoara astfel considerat, prin urmare (logică!) desconsiderat — am ţinut să aştern pe hârtie impresiile mele personale şi reflexiile juste din punctul meu de vedere, cari prin urmare nu angajază direcţia acestui ziar. Va părea foarte curios că scriind numai adevărul, am fost nevoit să neglijez calapodul rapoartelor chilometrice, contestat şi el într-o vreme. — Mai recunosc că l'am scris în legitimă indignare, nedându-li-se celor doi membri ai redacţiei noastre nici cea mai mică atenţie. Confirm cele cuprinse în acest raport neoficial, şi pentru adevărul crud expus acolo am mărturie pe un coleg de redacţie şi, de sigur, pe toţi cei ce au fost de faţă.

Nu am aşteptat să fim primiţi cu discursuri la gară, nici să fim trataţi cu şampanie; suntem cu mult mai modeşti noi, cari ţinem treaz un neam şi infundăm temniţele pentru izbăvirea lui. Dar putem pretinde să fim învredniciţi cel puţin de cinstea care ne-o fac ţăranii pe la sate, cari ne dau mâna şi ne poftesc pe scaun.

Dixi... Acum cine are urechi de auzit să auză — dar să nu fie cu supărare...

C. R. M.

Ştirile zilei.

Procesul dela Sătmar.

Sătmar. — Mâne dimineaţă la orele 9 îşi la începutul procesului intentat preotului George Mureşan şi tovarăşilor săi din Moftinul-mic pentru pretinsa vătămare a autorităţilor şi agitaţie în contra statului. Azi seara deja a sosit aici multă lume românească în frunte cu deputaţii naţionali, mai mulţi membri ai comitetului naţional şi alţi fruntaşi mai ales ai bisericei unite. Poliţia a luat măsurile foarte severe de teama unor demonstraţiuni din partea Românilor. Aceştia sunt însă pacnici şi aşteaptă cu demnitate şi răceală începutul acestui infernal proces, ce se face conştiinţei româneşti. (Vom ţine publicul nostru în curent cu toate fazele procesului. N. R.)

Executarea lui George Rozor.

Alba-Iulia. — Azi dimineaţă la orele 6 a fost executat aici în curtea procuraturii ucigaşul George Rozor, care acum e anul a ucis pe tatăl şi pe mama sa. Înainte de moarte patricidul s'a spovedit preotului Florian Rusan, care a petrecut cu dânsul noaptea din urmă. Autopsia a dovedit, că ucigaşul fusese alcoolist.

Demonstraţiuni într'un teatru din Bucureşti.

Bucureşti. — La Teatrul Modern din Bucureşti s'au făcut ieri seara mari demonstraţiuni. S'a jucat piesa „Beizebut", în care se batjocoreşte bărbatul de stat român d. Take Ionescu şi partidul conservator democrat. Aderenţii acestui partid s'au prezentat în număr mare la teatru şi ridicându-se cortina au început a demonstra făcând o gălăgie teribilă. Au aruncat pe scenă hârturi, ouă ciocite şi altel. Jocul cu toate

acestea s'a continuat şi atunci demonstraţi s'au urcat pe scenă, au înhăţat pe actori şi târându-i în incintă i-au bătut. Unii au tras focuri de revolvere. Publicul s'a refugiat şi în sfârşit poliţia a pus sfârşit demonstraţiei.

Starea împăratului merge înspre bine.

Viena. — La ora 1 s'a anunţat dela palatul din Schönbrunn ca un simptom îmbucurător faptul, că profesorul Ortner n'a apărut la Schönbrunn şi prezenţa lui acolo n'a fost necesară.

Viena. — La locurile competente se desminte ştirea că M. Sa monarhul va pleca pentru recreare în ţinuturile sudice. Adevărul e că M. Sa va pleca în vilegiatură la Ischl mai curând decât în alţi ani.

Isbucnirea războiului între Statele-Unite şi Mexico.

London. — După cablotelegramele sosite din New-York, preşedintele Wilson, primind aprobarea congresului a dat ordin pentru începerea acţiunii militare împotriva guvernului mexican. Războiul între Statele-Unite şi Mexico a început fără să fi fost declarat dinainte, nerecunoscând guvernul Statelor-Unite oficial preşedinţia lui Huerta în Mexico.

Ieri au fost debarcate în Mexico trupele Statelor-Unite, cari au ocupat imediat portul dela Vera Cruz.

Ameninţarea lui Huerta.

Washington. — Secretarul pentru externe Bryan a primit dela Huerta o telegramă, în care acesta ameninţă, că în caz dacă trupele Uniunii vor continua să pătrundă pe teritoriul mexican va chema sub arme pe toţi cetăţenii Mexicului.

Washington. — Reprezentantul Mexicului Algara s'a prezentat azi la secretarul pentru externe al Statelor-Unite, Bryan, cerând din însărcinarea lui Huerta, actul de plecare. Guvernul mexican a cerut dela guvernul Uniunii ca acesta să-şi recheme reprezentantul diplomatic din Mexico.

Germania trimite un al treilea crucişător în apele mexicane.

Berlin. — Torpiloare din flota Statelor-Unite au luat în goană un vapor comercial german. Guvernul german a cerut imediat explicaţii pe cale diplomatică dela guvernul Uniunii pentru această procedură.

Berlin. — Guvernul german a luat dispoziţii pentru trimiterea unui al treilea crucişător în apele mexicane.

London. — Pe linia Hamburg—America, vasele de războiu americane au capturat un vapor, care duceau pentru armata mexicană 200 mii mitraliere şi mai multe milioane de cartuşe.

Bombardarea Vera Cruz-ului.

London. — După cablotelegramele sosite din Mexico, trupele Uniunii au început bombardarea Vera Cruz-ului. Mai multe porţi ale oraşului sunt deja în flacări. Până acum au fost debarcaţi 25.000 soldaţi americani.

Ocuparea Vera Cruz-ului.

Washington. — Ministrul de marină Daniels a primit ieri după amiază la orele 6 dela contra-amiralul Blecher, comandantul flotei de operaţiune din apele mexicane, următoarea telegramă: După un marş greu de noapte ne-a succedat să debarcăm marinarii pedestri. Vera Cruz a fost ocupat.

Ciocniri sângeroase la Vera Cruz.

New-York. — New York Herald primeşte ştirea din Vera Cruz că acolo au avut loc primele ciocniri sângeroase între trupele Statelor-Unite şi cele ale guvernului mexican. Mexicani au întâmpinat trupele Uniunii cu salve dese de împuşcături. Incercarea Mexicanilor de a împiedeca debarcarea trupelor de mătrozi a fost zădarnică.

Mexicani au avut 200 morţi, iar Unioniştii 4 morţi şi 21 răniţi.

Adunarea congregaţională de primăvară a comitatului Caraş-Severin.

Lugoş. — Pe Sâmbătă în. 25 Aprilie a fost convocată adunarea congregaţională de primăvară a comitatului Caraş-Severin. La ordinea zilei sunt puse între altele adresele societăţii „Emke" şi a comitatului Cojocnei, privitoare la chestia românească.

Consiliu de miniștri.

Budapesta. — Azi seara la orele 6 membri guvernului s'au întrunit în consiliu de miniștri sub președinția contelui Ștefan Tisza. S'au discutat chestii administrative curente.

Constituirea Camerii magnaților.

Budapesta. — Camera magnaților ținând azi prima ședință în noua sesiune parlamentară a reales pe președinții, notarii, precum și delegații în delegațiuni din sesiunea trecută.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 22 Aprilie 1914.

Proces pentru lesa-Majestate. Procuratura regească din Cluj a ridicat acuză pentru lesa-Majestate împotriva economului **Petru Cocotă** din Vulcan. Se susține că numitul țaran în 9 Martie a. c. într'un birt ar fi zis următoarele vorbe: „nu face nimic, nu ține asta mult, cel mult până la Paști ori Rusalii, căci atunci vine regele Carol cu soldații săi cu șinor roșu și acela va prelua guvernarea Ardealului și atunci...” aci țaranul român ar fi spus cuvinte pe cari noi nu le putem reproduce din respect pentru monarhul nostru. Corespondentul nostru a vorbit cu acuzatul Petru Cocotă, care recunoaște, că în glumă în sara cu pricina ar fi făcut rămășag cu un polițist în chestia verii regelui Carol I Ardeal, dar n'a folosit vorbe ori gesturi vătămătoare la adresa monarhului nostru. Bietul țaran este însă tras în judecată și mare lucru dacă nu va plăti scump gluma ce a făcut-o cu polițaiul din Vulcan.

Românii și Italienii. În „Giornale storico della litteratura italiana” (Torino, XXXII, Fasc. 188—189 din 1914), d. Ramiro Ortiz, profesor la Universitatea din București, începe un studiu intitulat: „Cele dintâi atingeri dintre Italia și România în sec. XVIII. P. Mestastasio și poezii Văcărești”. („Primi contatti fra Italia e Rumania appunti sulla lingua e letteratura italiana in Rumania nel sec. XVIII. Pietro Mestastasio e i poeti Văcărești”).

Românii din Panciova. Sunt vre-o cincisprezece ani dela înființarea, ori mai bine zis reînființarea parohiei ortodoxe române din Panciova, oraș situat în nemijlocită apropiere de Belgrad, capitala Serbiei. Nu mult după aceasta s'a hotărât și înființarea unei reuniuni române de cântări.

După multe peripeții, statutele abia în vara anului 1910 au fost întărite de către ministerul de interne, având aceasta ca urmare, că corul îndată s'a pus pe muncă. Astfel, pentru cea dintâia dată a cântat sfânta liturghie la Învierea Domnului, iar în anul următor, 1911, în luna Februarie a aranjat o petrecere.

Reuniunea însă, în cea dintâi clipă dela începerea activității ei a întâlnit în cale-i o stavilă, care atunci de fel nu a putut a fi înlăturată. Așa zis, s'a putut asemăna cu un orologiu, a cărui construcție e bună, dar îi lipseau arătătoarele și n'a putut funcționa. În calitate de conducător al corului adecă, în lipsa de un conducător român, locuitor în Panciova, a fost angajat un învățător ungur, care nu știa boabă românește. Nu-i vorba, numitul învățător și-a dat toată silința, dar nu a putut face nimic pe deplin îndestulitor.

După abdicarea acestui conducător a fost angajat un învățător pensionar sârb, dar nici acesta nu a putut să facă vre-o ispravă.

Din lipsa de mijloace bănești, reuniunea, care nu dispune de nici un fond, nu a putut să angajeze un conducător român și astfel din toate aceste motive ea a stat în fața unei crize, care ar fi putut să aibă de urmare, desființarea corului.

Tocmai pe când reuniunea era preocupată și îngrijorată de chestia conducătorului, d. avocat **Dr. Ștefan Pascu**, care numai înainte cu vre-o două luni s'a așezat în Panciova, cu adevărată iubire de neam și biserică, fără a pretinde vre-o remunerație, a luat conducerea corului. Și, mulțumită bunei conduceri a d. Dr.

Pascu, corul a făcut progrese într'adevăr urmatoare.

Viitorul corului acum e asigurat. Avem ferma speranță, că nu va trece multă vreme și vor fi de înregistrat multe alte lucruri laudabile și frumoase manifestații românești.

Cu atât mai mult sperăm aceasta, căci acum, d. avocat **Dr. Petru Penția**, președintele reuniunii și d. avocat **Dr. Alex. Birescu**, membru în comitetul reuniunii, amândoi bărbați cu tragere de inimă pentru neam și biserică vor munci cu puteri îndoit pentru întărirea și înaintarea reuniunii.

Perechea regală engleză la Paris. Ieri după jumătate la 12 vapoarele franceze au salutat cu salve de tunuri sosirea la Calais a yahtului regal englez. Reprezentanții autorităților au salutat la sosire perechea regală, care la orele 12 și 10 minute în sunetele imnului poular englez a părăsit yahtul și a urcat în tren, în aclamațiile sgomotoase ale publicului.

Perechea regală a ajuns la Paris la orele 4 și 35 minute și a fost întâmpinată la gară de președintele republicii d. R. Poincaré și de soția sa. Primirea ce i-o face perechei regale engleze populația Parisului e de neînchipuit. Drumul regelui George al V și a reginei Mary prin Paris, e un drum de triumf.

La orele 6 și jum. ieri seară primi regele Angliei în audiență pe ministrul de externe și pe membrii corpului diplomatic, cari i-au fost prezentați de ambasadorul englez la Paris. Audiențele au durat până la orele 7 și jum.

Regele George și-a exprimat în fața tuturor personalităților cu cari a stat de vorbă, marea sa mulțumire pentru primirea ce i-a făcut-o populația Parisului.

La dineul dela **Palais Elysée** a ținut președintele **Poincaré** un toast, care în bucuria cu care a primit Parisul pe augustii oaspeți și-a adus aminte de primirea ce i s'a făcut în anul trecut la Londra. D. Poincaré a continuat apoi despre însemnătatea acestei vizite regale, care e *sfîntirea strălucită a unei prietenii* între cele două mari națiuni.

Apărarea Românilor din Albania. Masacrele din Corița au răscolit adânc sufletele și e general sentimentul de indignare produs de asasinările bandelor grecești.

Răspunsul primului-ministru grec n'a fost de natură să liniștească spiritele și îndoiala există și în privința energiei cu care guvernul român va căuta să capete și satisfacție pentru crimele săvârșite și asigurări că altele nu se vor mai întâmpla.

În această stare de spirit socotim ca foarte interesantă și simptomatică următoarea scrisoare pe care „Un soldat” a trimis-o dlui Const. Mille, directorul ziarului „Adevărul” din București:

Mult stimate dle Mille,

Adânc și dureros impresionat de răspunsul telegrafic al dlui Venizelos aș propune: să binevoiți să faceți o întrebare prin ziarul d-v. dacă se găsesc voluntari români pentru un corp de cel puțin 500 pentru siguranța fraților noștri a căror sânge se varsă la Corița. Căci forței trebuie să-i opui forța, iar cu cel fără lege trebuie să fii fără suflet. Am oroare de carnagiu, dar cum forța stăpânește astăzi lumea de ea să uzăm pentru a ne face măcar în parte datoria față de frații ce îndură de ani cele mai strigătoare nedreptăți. Dacă statul grec se găsește în cazul că nu poate interveni fără a-și periclita situația, cred că nouă ne revine datoria a ne apăra frații — fie chiar de frați — când e pe nedreptate. Mă înscriu întâiu — însă vă rog nu-mi cereți numele până nu se hotărăște într'un fel. Ca detaliu gândesc, se va găsi un milionar bun patriot român, de care cred că avem destui cari să supoarte cheltuiala. Sub comanda unui căpitan și doi locotenenți am coopera cu jandarmeria olandeză sau chiar singuri și în privința învoirei nu cred că guvernul nostru ar face crima a se opune la această expediție. M-am adresat d-v. știindu-vă, prea bun patriot și veți da ființă ideei.

Un soldat.

Faptă înțeleaptă. Preotul **Alexandru Gligor** din Bănești (Hălmagiu) ne avizează că a retras procesul ce a intentat „Românului” pentru

vorbele grele, pe cari acesta i le-a adresat eu prilejul alegerilor congregaționale din toamna trecută. Atunci mai ales în cercul Clucului mai mulți preoți, înfrigați de micii satrapi provinciali, și-au neglijat datoria față de neamul românesc. Au fost apostrofați aspru pentru aceasta în „Românul”. Unii, între ei și părintele **Gligor**, ni-au făcut proces. Acum însă în preajma sfintelor sărbători ale Învierii părintele, pătruns de duh adevărat creștinesc ne scrie că a retras procesul, căci „acum toate să le lertăm pentru înviere și să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi”.

A făcut bine părintele că a retras procesul. Românii dacă se ceartă, între ei să se împace și să ocolească judecătoriiile vrăjmașilor. Noi nu urim pe nimeni, decât pe dușmanii neamului românesc și ne place a crede că părintele A. Gligor din Bănești nu a fost și nu va fi între aceștia.

Lucrare monumentală este lucrarea pe care distinsul scriitor Al. Ciura a terminat-o și a pus-o sub tipar, având să formeze un prețios **Monument literar**, înălțat eroului cu tragic sfârșit **Aurel Vlaicu**. Lucrarea va purta numirea „Album Vlaicu” și va fi gata peste vre-o 2 luni de zile, — dând un op de peste 20 coale tipar, împărțit cu multă rațiune și oglindind întreagă viața scurtă, dar glorioasă chiar și în tragicul ei, a neuitatului Aurel Vlaicu.

Albumul va aduce contribuțiile celor mai de seamă scriitori dela noi și din țară, cari știu ceva ori au avut ceva de spus despre Vlaicu.

Rugăm să se facă subscrieri numeroase cari să se trimită la „Tipografia Nouă” în Orăștie (Szászváros), cel mult până la Dumineca Tomii, — ca editorii să se poată orienta asupra numărului de exemplare ce să tipărească.

Cei ce se abonează acum înainte la op, îl vor primi după apariție, cu 20% mai ieftin, de cât va fi prețul lui de vânzare după aceea.

Excursiunea studenților dela gimnaziul român din Brașov. Ni-se scrie: În Florența am staț 2 zile, Joia și Vinerea mare. Timpul acesta ni-a fost suficient pentru a putea vizita Palazzo vechio, Logia dei Lanzi, Domul, S. Marco, S. Croce, S. Lorenzo, Muzeul arheologic și Galeria Pitti. Am făcut plimbări la Fiesole și Piazzale Michelangelo.

Acum ne aflăm în Roma, unde vom sta 7 zile, până în 25 Aprilie nou. Toți ne aflăm în deplină sănătate. În ziua de Paști, Aurel Volno, student.

D. Kalmuschi, cunoscut publicului românesc din aceste părți, va da azi Mercuri în 2(22) Aprilie la ora 9 seara o reprezentație artistică în sala mare a hotelului Arhiducele Iosif din Lipova.

Cununie. Viorica Șepețianu și d. Ovidiu Dante Gherman profesor (Caransebes) își vor serba cununia religioasă Joi în 23 (10) Aprilie a. c. la 11 ore a. m. în biserica gr. or. română din Chiseteu.

Logodnă. D. dr. Ștefan Tămășdan medic dentist în Arad s'a logodit cu dsoara Lucia Popescu, fiica avocatului Dr. Popescu din Făgăraș, cea mai mică nepoată a I. P. Sale mitropolitului I. Mețianu. Din acest prilej tânăra păreche a dăruit 30 coroane fondului ziaristilor români.

Sincere felicitări!

Primirea principiilor români la Petersburg, o aduce în numărul său de Paști revista „Cosinzeana” dela Orăștie, în chip frumos. Se vede compania de onoare compusă din Cazaci, dând onorurile iar în fața ei trece **Principele Ferdinand** al României, cu **Tarul și Principele Carol**, și principii români poartă uniforma de ofițeri ruși. În jurul lor generali și curteni de-ai țarului. E un chip foarte interesant.

În acelaș număr al numitei reviste se aduc cinci chipuri foarte reușite din viața lui Christos: Sărutarea lui Iuda, Petru lângă foc în curtea Arhierului, când se lapadă de Isus, Isus spălând picioarele învățăceilor; Isus venind pe apa mării ca pe uscat și Intrarea lui în Ierusalim.

Incolo foarte numeroase și interesante vederi din viața românească și din lumea mare, — și bucăți literare alese, între ele poezii originale de Ecaterina Pitîș, I. U. Soricu, și S. Bornemisa, — etc.

Recomandăm familiilor române să-și aboneze, fie măcar pe 3 luni, ca de probă această revistă. Prețul pe 3 luni 3 cor., pe 6 luni 6 cor.

† Victor Damian după un morb scurt și greu a decedat Joi în 3 (16) Aprilie a. c. în etate de 62 ani. Inmormântarea a avut loc în 5 (18) Aprilie a. c. în cimitirul bisericii române gr. or. din Zlagna.

Odihnească în pace.

x „Tokio” extirpător de bătături. Se poate folosi cu succes contra bătăturilor (la picioare), negeilor și contra scortășărei pielei. După o folosire de 2 zile ne scăpăm de durerea bătăturilor. — 1 doză 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite francat. Adresa: TÖMÖRI ANTAL, Cegléd, H. kerület. Tő 1919

x Pregătirea romului și a licherurilor în mod casnic 100—200 procente economie, 20 fileri, 1 dosă de extract de rum concentrat de Iamalca, sau orice extracte de licheruri, prin care se poate pregăti 1 litru rum foarte fin, ori 2 litri de licher foarte fin. La fiecare sticlă se acule și modul de pregătire.

În schimbul unei sume de 30 fil. în mărci postale trimiți franco o dosă de mostră din ori care extract de licher sau rum.

Magazin principal: Parfumerie Antaloczy „Hygiena” Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros) vis-à-vis de intrarea cafenelei hotelului „Coroana”. (A. 1415).

x În atențiunea celor ce cumpără mobile. Bruckner Lipót, fabricant de mobile în Arad, și-a mutat magazinul de mobile înființat acum 32 de ani, provăzut cu aranjament nou, în bulevardul Andrássy nr. 5 (fosta localitate a cinematografului Apollo). Asortiment foarte bogat de mobile de măsur și tapetier, aranjamente americane pentru birouri. Prețuri ieftine, serviciu prompt. Bu 2004—5

Au sosit noutăți moderne de primăvară pentru bărbați, jucării pentru copii, geamantane și corfe pentru călătorii. Asortiment bogat. Prețuri ieftine și fixe. Roagă binevoitorul sprijin cu deosebită stimă: Bruner Lajos, prăvălie de decorații de Nürnberg, jucării pentru copii și modă pentru bărbați, Arad, str. Deák Ferencz 29.

Bu 2013.

x Minge pentru football, ghete pentru fotbal, lopeți pentru tennis, minge și jucării, assortiment bogat și foarte ieftin la firma Hegedüs Gyula, Arad, bulev. Andrássy nr. 16. Telefon 506. (He 1891).

x Balsamul și alifia Centifolia a farmacistului Thierry A. sunt preparate de casă ce de zeci de ani se întrebunțează. Au efect radical. Adeseori s'au făcut încercări de imitație prin diferite balsame, esențe și fluide. Cu aceste imitații publicul numai o singură dată poate fi înșelat, deoarece în acest caz din nou se va întoarce la preparatele cunoscute de lume. Fiți atenți la marca de scutire călugărița. Cetiți cu atențiune inseratul lui Thierry.

POȘTA REDACȚIEI.

Popuția, Șeitin. După legea cea nouă de presă ne trezim și noi și Dta în temniță, dacă am publicat știrea, ce ni-o trimiți. Cel batjocorit să-și caute pe altă cale reparație. E foarte trist, dacă un preot se coboară la așa fapte.

Vasilie, Sibiu. Acelaș răspuns ca mai sus. Legea nouă de presă e grozavă, ne bagă în pedepse enorme de bani. Românul să facă arătare la organele superioare. Doar se va afla vr'un avocat român în Sibiu, care să se intereseze de afacere și să-i facă Românului treaba fără spese.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Am primit în abonament dela următorii: Alexe Coste Tiho 7 cor. pe cvart. II. a. c.; „Economia” Gruin 28 cor. până la 31 Dec. a. c.; Nic. Oltean, Bun 7 cor. pe cvart. II 1914; Pavel Colariu, Oravița 7 cor. pe cvart. II 1914; Vasile Popovici Șiria 7 cor. pe cvart. II a. c.; Valeriu Stoian, F. Gezeș 7 cor. pe cvart. II a. c.

Redactor responsabil: Constanța Savu.

Prăvălie de cafea și ceai

la

„Regele cafelei”

Kávékirály-hoz

ARAD, strada Forray.

Cea mai modernă prăjitorie electrică de cafea.

Ținând seamă de exigențele on. publice-am asortat așa fel, ea orice soi de cafea bruto, în cantitate oricât de mică, la dorință o prăjim în decurs de 10 minute.

Specialități de cafea:

Soiurile de cafea amintite mai jos sunt cele mai bune dintre toate celelalte soiuri de cafea.

Orice miros și putere, ce fac cafeaua plăcută, le au aceste soiuri. Recomandăm aceste cele mai bune cafele iubitorilor de cafea.

Cafea padang, din india ostică. Are boaba lată, turtită, culoare nobilă, se prăjește admirabil. Are miros foarte bun și fin. 1/4 klgr. cor. 1'10.

Cafea Corog, din India. Calitate tare, excelentă, foarte căutată mai ales în Anglia și la noi. În patria noastră se vinde sub numirea de „CUBA” 1/4 klgr. 1 cor.

Arab Mocca, din Arabia. Are boaba măruntă. La mixtură de cafea neagră e indispensabilă. Prăjirea trebuie să se facă cu multă grije. 1/4 klgr. cor. 1'05.

Java-aur. Cafea moale, miros și aromă excelentă. E cea mai fină între cafelele galbene. 1/4 klgr. cor. 1'05.

Molió-Ardió, din India-posterioară. E de calitate excelentă. Se prăjește excelent și are toate calitățile unei cafele excelente. 1/4 klgr. 1 cor.

Cafea-Ceylon. Are boaba grea, ea oțelul foarte tare. Se prăjește excelent. 1/4 klgr. 95 fil.

Asortiment și de alte foarte numeroase soiuri ieftine de cafea.

Vo 2014

Bătăturile,

scortoșenia pielei, urciilor de pe mâni și din față încețază în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregător: Dr. E. FLESCH, farmacie la „COROANĂ” în Győr.

Sute de inși au spus deja...

că cele mai bune și mai durabile ghete pentru bărbați, femei și copii se capătă numai la

„Asociația călțunilor din Arad”

(„Aradi Cipőtermelő-szövetkezet”),

ARAD, Piața Libertății (Szabadság-tér) 14.

Tot aci se vând jumătăți de talpă de gumă, care sunt durabile și scutesc piciorul contra umezelei, apoi se execută grabnic.

Comenzi și reparaturi se execută prompt.

Prețuri ieftine! Serviciu conștiințios (A 1983—5)

Lucrări

de acoperire cu țigle și ardesie

cu garanță pe un an, cu prețuri convenabile și în mod specialist execută

R á c z G y ö r g y

maestru de acoperit cu țigle și ardesie

Arad, str. Mikes Kelemen nr. 17.

La dorință merg la fața locului atât în provincie cât și în localitate. (Ra 1978)

Beutură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Influințează producerea sângelui, întărind muschii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari K 3.50
” ” ” mici K 2. —
Se capătă în toate apotecele. Depozitul principal la

GUIDO FABRITIUS

Fa 1407. apotecar în Sibiu.

ANUNȚURI

SE PRIMESC CU PREȚURI MODERATE LA ADMINISTRAȚIA ACESTUI ZIAR. — —

TELEFON: 750.

Stoboare de sârmă tari și trainice!
Fabricație de prima calitate.

Ifj. UTRI PÁL
Baja, str. Erzsébet Királyné nr. 58.

Oferă on. public *matrațe excelente de sârmă p. paturi*, în orice mărime, cu prețul de 8 cor. Trimitându-mi-se mărimea internă a patului expediez imediat marfa; execut cu prețuri foarte ieftine gard de sârmă pentru curte, grădini și vii, apoi șezuturi pentru trăsuri, case pentru gălfe, prizătoare pentru muște, curse pentru șoareci și cloșari, accesorii pentru alimente și dulapuri îngrădite cu sârmă, site și ciururi, precum și orice lucrare în bransa mea. (U 1463)

Mii de inși
binecuvântă mijlocul nutritor de întărire

„Kárpátia“

care în decurs de 3-4 zile încetează cea mai crâncenă tuse.
„KÁRPÁTI“ e un mijloc excelent contra boalelor de astmă, răgușeală, constipație, precum și la boale de gât, — plămâni și stomac.
Efect sigur, deja la prima încercare.
1 sticlă de 350 grame cor. 3.— 1 sticlă de 700 grame cor. 5.—
De vânzare la:

Victor Hosszu, Brașov

str. Claustrului Nr. 16.
Ho 1846—30

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911-1912

Vin alb	82	62
Rizling	86	64
Rosu de Mins	110	100
Carbenet	115	—

Vinuri noi din anul 1913

Vin alb	50.—
Rizling	52.—
Sillon	54.—

Expediez la dorință în sticle și în cantitate mai mică vin.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru Calitatea vinului garantez.

Bo 947

Petru Benea
prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Balsamul farmaceutului A. THIERRY

e veritabil numai dacă are marca de scutire călugărească. Are efect excelent la boalele organelor de respirație, tuse, îmbălosare, răgușeală, catar de gât, boale de plămâni, lipsă de apetit, mistuire neregulată, boale holerice, influență, cărcel în stomac, etc. etc.

12 sticle mici, sau 6 sticle mari, sau 1 sticlă mare pentru călătorie 6 cor. 60 fil.

Alifia Centifolia

a farmaceutului

A. THIERRY

Allein echter Balsam

aus der Schützengel-Apothek

des A. Thierry in Pregrada

bei Rohitsch-Sauabrunn.

are efect excelent contra oricărui răni învechite din cancer, inflamații, aprinderi, carbunculi, pentru îndepărtarea obiectelor străine, face de prisos operațiunile dureroase, împiedică înveninarea sângelui. 2 tegle 3 cor. 60 fil. trimitându-se banii înainte sau cu rambursă. — De vânzare în Budapesta la farmacia TOROK I. precum și în cele mai de seamă farmacii din țară.

In cantități mari în drogheriile: Thal-

mayer & Seltz, urmașii lui Koch-

meister, Radanovits Testv. Unde nu

se găsește să se ceară direct dela pro-

prietarul: Ke 2030

A. THIERRY, farmacie la „Ingerul păzitor“ Pregrada (lângă Rohitsch).

La comenzi mai mari se acordă rabat considerabil!

Ghetele „Hungaria“

fac mare senzație fiindcă au formă modernă și sunt executate excepțional și fin. Cel mai bogat asortiment de totfelul de ghete pentru bărbați, copii și femei. Sucursala fabricii de ghete

HUNGARIA soc. pe acții
(mai înainte Moskovits)
Arad, Szabadság-tér 18.
TELEFON NR. 2—18
Cereți prețurentul nostru ilustrat (Hu 1979)

Pruni bosnieci

„Regina Balcanilor“, — „Regina Bosnet“ și — „Țarul Dușan“.

ulitel puternic, de doi-trei ani încerați în Bosnia, varietățile cele mai nobile și cu poamele cele mai mari, etc.

Savo T. Kojdici
în Brčko (Bosnia).

Cunoscutul meu stabiliment de pruni și școala mea de pruni se găsește în cel mai splendid tinut cu pruniște din Bosnia. Premiat cu prima diplomă a guvernului țării bosniac-herzegovinean, precum și la expoziția din 1896 dela Budapesta, în 1898 la Viena cu medalia de argint, în 1900 la expoziția universală din Paris, în 1910 cu medalia de aur în Serajevo, și în 1912 în Brčko. 50 bucăți, ulitel puternic, pe ales, de 3 ani cor. 50 ambalaj franco, gara Brčko (Bosnia) Prune fine uscate în lăzi de câte 5 chilgr. cor. 6.— dela Brčko. (Ko 1841—20)

Dacă nu v'ați procurat încă trebuințele de primăvară, vă rog să nu întrelăsați a-mi cerceta bogatul magazin, unde a sosit un foarte bogat asortiment de cele mai frumoase și mai moderne

POSTAVURI DE HAINE PENTRU FEMEI ȘI PĂNURI PENTRU TALII.

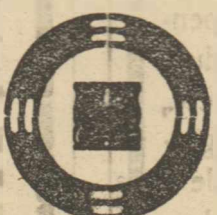
dellnuri franceze, mătăsuri pentru talii, zefire engleze, cretoane de Cosmanos, batisturi franceze, pânze engleze pentru haine.

MARE ASORTIMENT DE DECOURI PENTRU HAINE, CRAVATE ȘI CORSETE FOARTE MODERNE.

Sosită lucrurile de primăvară, roșii bixoretul sprista cu deosebită strălucire:

GHEORGHE IANCOVICI

prăvălie de articluri de modă pentru femei și bărbați

ARAD, str. Forray, nrul 21a.

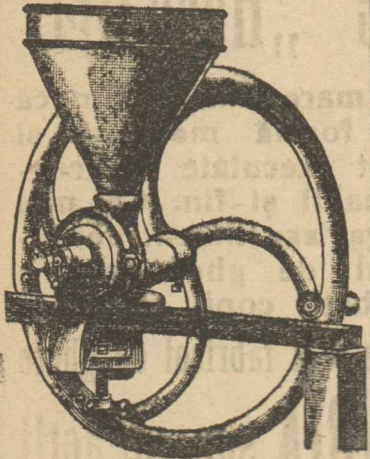
Asortiment foarte bogat de pieles negre și în culori moderne, dela cele mai ieftine până la cele mai fine; mare asortiment de

ațe, pânze de bumbac și șifon, albături pentru masă, garnituri pentru cafea, stergare, albături pentru femei și bărbați, ciorapi, mănuși, broderii, băsmăluțe, etc.

RĂMĂȘITE DE PÂNZE ȘI BRODERII CU JUMĂTATE PREȚ.

Șingurul vânzător de cele mai bune pieles pentru doamni și femei, pe lângă o garanție de 1000 zile. (fa 1827—10)

Orice reparație la rășnița „Texas” o execut gratis

Correspondență în limbile germană și franceză.

„TEXAS” rășniță americană de mână

Rășnița „Texas” este cea mai bună și mai ieftină rășniță, a veacului prezent; macină totfelul de semințe, porumb, ovăș, orz, fasole, mac etc. Singurul instrument de mână care e foarte potrivit în gospodărie.

PREȚUL: 25 COROANE.

Ki 1930 FIRMA

KIRÁLY SÁNDOR

BUDAPEST VI., Felső-erdősor-u. 4.

Cel mai vechi magazin și atelier de reparaturi în ARAD, de biciclete, mașini de cusut și gramafone.

Declar în modul cel mai hotărât, că Bicicletele „Original Victoria” și „Puch” precum și mașinile de cusut Pfaff sunt de vânzare exclusiv numai la mine.

HAMMER VILMOS

ARAD, Szabadság-tér nr. 5/6. Timișoara—Iosefin (Temesvár-Józsefváros) Hunyadi ut nr. 14.

Vânzare exclusivă de mașini și plăci Pahté, gramafone „COLUMBIA” și originale și cele mai noi plăci românești.

Mare atelier special de reparaturi

Mașini de cusut „SINGER” cu prețuri foarte ieftine.

Premiat Expoziția internaț. de modă, Paris 1911: Grand Prix și med. de aur
Expoziția univ. din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur.

La

„Croitoria universală”

I. PETRAȘCU

SIBIU, Str. Cismădiei 30

Telefon nr. 172.

: Croitorie civilă și militară :

Mare depozit de stofe engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare. (1845-30).

Léber Gyula

prima fabrică ardeleană de matrațe, de sârmă, de stofă, de sârmă pentru garduri și matrațe cu coardă.

Cluj (Kolozsvár)

Egyetem-utca 7 și Petőfi-utca nr. 13.

(Le 1788)

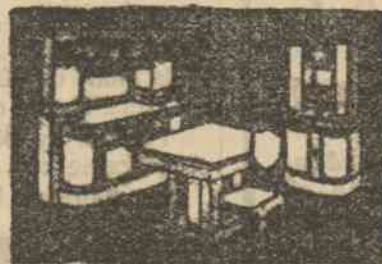
Oferă țesături de sârmă, garduri și porți de gală pentru grădini, păduri, vii, morminte etc., sârmă pentru garduri la curtea de galițe, matrațe de sârmă cu prețuri convenabile, deja dela 30 fil. în sus. Prețurent ilustrat cu provocare la ziarul acesta se trimite gratis și franco.

LAHNY KÁROLY URMAȘUL LBI BAUMANN ARNOLD

ALBA-IULIA, (Gyulafehérvár).

Fondată în anul 1884

La 118

Fabrică și depozit de mobile
atelier de ornamente și tapi-
serie, fabrică de matrațe de
sirmă galvanizată, antepă
:: de pompe funebre. ::

Fabrică de mobile, Nagyonyod

SCHWALB ADOLF fia VILMOS

tinichigiu și mier.

BUDAPEST, VII. Vörösmarty-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bu-
cătărie și gospodărie, unelte
pentru miere. Fabricate de spe-
cialitate: măsuri de litru din
tinichea albă ori nickel, oane
pentru olei, laoc ori petrolu,
faole, lămpi de carbid și alte
articole tehnice.

Cassete pentru bani.

Catalog trimis gratuit și
franco.

Sarkadi és Windisch

magazin de mașini de cusut, biciclete și gramafone. — Reprezentanți în Ungaria de sud a mașinilor de scris „ROYAL”.

Vârșeț (Versecz), str. Deák-Ferencz 3.

Oferăm en. public bogat asortatul nostru magazin, condițiuni favorabile de plătitre chiar și în rate, pentru mașini dăm 6—10 ani garanție. Mare atelier specialist de reparare. Prețurent gratis și franco. La dorință mergem la fața locului. (Sa 1570)

TELEFON:

179.

TELEFON:

179.

Iusztin József, măsar p. clădiri și mobile

Timișoara-Iosefin (Temesvár-Józsefváros) Hunyadi-ut 6.

Pregătește orice lucrări din acest ram, atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școale, biserici, locuințe, birouri etc., din material bun și uscat după model sau combinație proprie.

Prețuri
conve-
nabile.

Ja 1649

Serviciu
coulant
se
garant.

PRIMA CUSĂTORIE ARĂDANĂ CU PUTERE ELECTRICĂ.

STERN CECILIA

magazin de haine pentru femei în ARAD, strada Forray nr. 2.

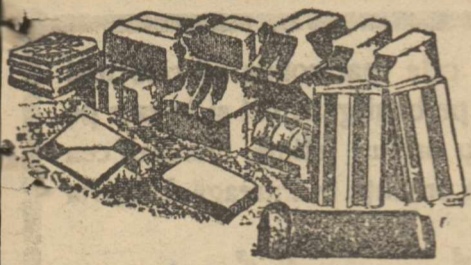
Rocuri de lister în orice culoare cor. 12.—
 Rochie engleză modernă „ 7.—
 Halaturi dela 6 cor. în sus.
 Se 1923

Talii moderne dela cor. 2-80 în sus.
 Juponi fin de mătăasă cor. 9.—
 Juponi fin de cloth și lister dela 3 cor. în sus.
 Halat de crepon și delin dela 14 cor. în sus.

Mare asortiment de noutăți de primăvară, și anume: rochii, talii, halaturi, costume și rocuri de lister și haine pentru copii, precum și albituri pentru femei. Sorturi de lister, cloth și de spălat.

Costume după măsură se execută în decurs de 6 ore, iar haine de doliu în decurs de 4 ore.

CEA MAI IEFTINĂ SURSĂ DE CUMPĂRAT.

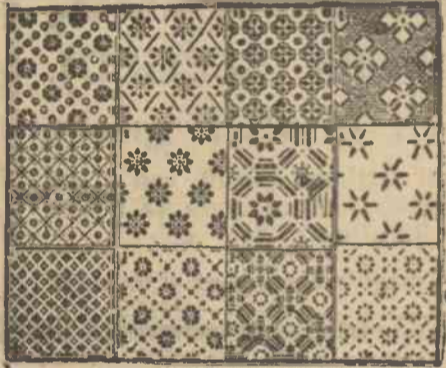

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreținere de zidire
 Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

(Bo 1742)

Execută: padințări de terazzo, granit, mozaic, beton, cheramit și mozaic; precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziene și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate și serviciu prompt. — Pe lângă prețul de fabrică se mai capătă tement de beocin și portland.

Komjáthy Rózsí

salon de pălării pentru dame

Arad, strada Deák-Ferenc nr. 5.

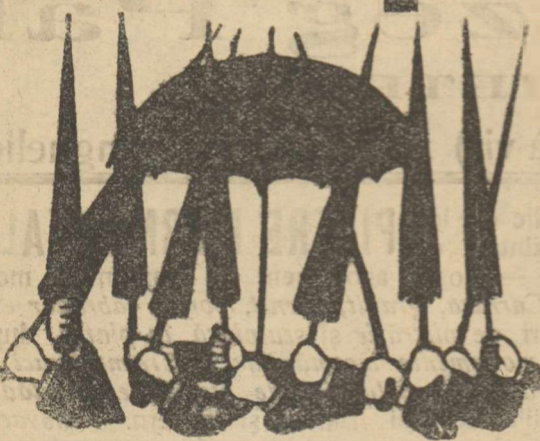
Aduc la cunoștința on. dame, că mi-au sosit cele mai proaspete noutăți de modă de primăvară. Asortiment bogat de pălării pentru femei, copii, velour și de plisă

Depozit permanent de pălării de doliu. Străfător-mări se execută în decurs de 24 ore.

Rugând binevolorul sprijin al on. public, sunt cu distinsă stimă

(Ko 1915—10)

Komjáthy Rózsí.

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante

PLOIERE?

Unde se pot afla noutățile cele mai moderne — **En-tout-cas**

și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitatea cea mai bună și cele mai moderne

albituri pentru bărbați

în executare recunoscută de cea mai bună.

Cămeși de modă albe și colorate; **GULERE** și **MANGETE** albe și colorate; **BATISTE** de buzunar; **BRATELE**; **CRAVATE** pentru gulere simple și duble; **CĂMEȘI** din păr de camilă; **CIORAPI** și alți articlii de modă p. bărbați în sortiment bogat și cu prețurile cele mai ieftine se pot cumpăra dela

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de paraplee și prăvălie de articlii de modă pentru bărbați

SIBIU (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit”.

Spiritul de reumă

este cel mai sigur mijloc de frecat contra durerilor provenite din podagră, ischias, reumă și toffelul de răceli. — După câteva frecări durerile membrelor suferinde încetează definitiv. Are efect sigur și la boale învechite și neglijate.

MODUL DE INTREBUINȚARE:

Dimineața la sculare și seara la culcare locurile suferinde să se frece îndelung cu puțin spirit de reumă. După frecare partea suferindă să se învăluie cu o haină caldă.

Prețul unei sticle 1 cor.

Preparator:

Sa 572

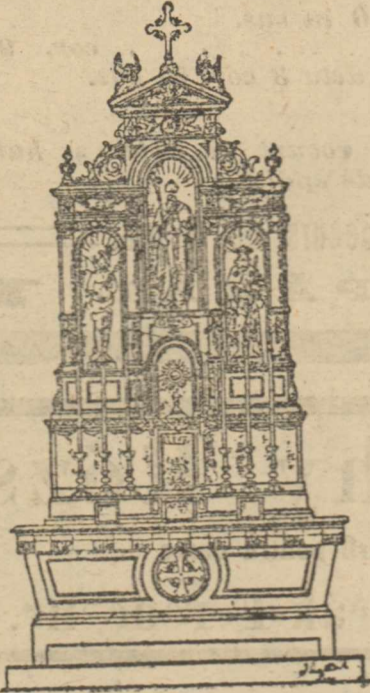
F. Sándor Zoltán

farmacie la „Inger” — Erdőszentgyörgy.

Su 1920

Szubotha István

atelier de construcție de altare și de aurire artistică
Budapest, VIII., Hunyadi-u. 26 sz.

Oferă on. preoșimi gr. ort. și gr. cat. lucrări de sculptură, iconostase, altare, amvoane, fântâni pentru botez, cosciugul Domnului, statue, icoane staționare, scaune duhovnicești. Lucrări de aurire și pictură executată artistic de la cele mai simple până la cele mai decorate. Primește spre renovare și pietare iconostase și altare vechi. — Prețurent nu am dar cu proiecte artistice și prospecte convenabile servesc gratis. — Pentru primirea lucrărilor merg la fața locului pe cheltuiala proprie.

BRADOVKA GYULA

văpsitorie de haine, curățitorie chimică
și fabrică de spălat în aburi.

:: KASSA. ::

Se curăță sau se văpsește cât se poate de frumos, haine de lână, blănării, haine de dame, bluze, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se văpsesc într-o culoare închisă trainică.

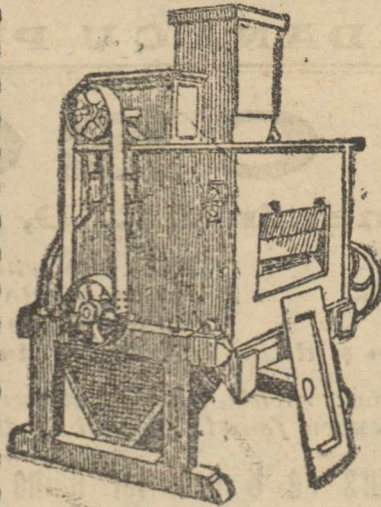
Gulerile și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada fără chlor.

În cazuri de doliu, se văpsesc imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdii bisericesti, broderiile se curăță frumos și cu multă îngrijire.

Ba 1283

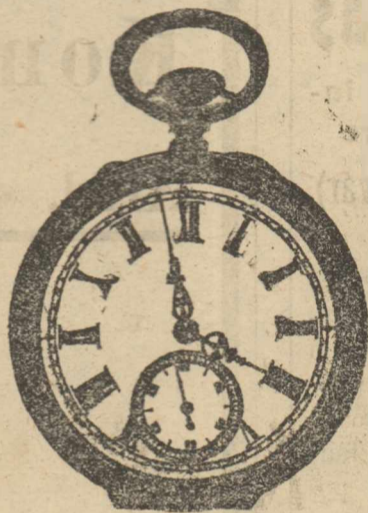

Ku 1602)

Kutsera István

Instalator de mori **SZABADKA**, Vesselényi-u. 667 sz.

Execută și instalează aranjamente complete de mori și fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model, construiește mașini pentru mori și pentru fabrici precum și ciururi pentru bucate, elevatoare, curățitoare, de arpăcași și site pentru alcalii; străformează după plan propriu sau modele prompt și conștiințios, mori și fabrici. Magazin permanent de modele pentru lucrări de orice branșă. Planuri și prospecte gratis. Pentru comande în provincie merg la fața locului pe cheltuiala proprie. TELEFON: 279.

Ba 1465

Cele mai bune oroloage, cele mai solide și cele mai moderne juvaericele atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani cu prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János,

orologier în Szeghedin (SZEGED).

Catalog cu 2000 chipuri se trimite gratuit.

Notez, că numai acela vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul”, (adecă scriu că a cetit „anunțul în „Românul”).

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Délczeg Pál

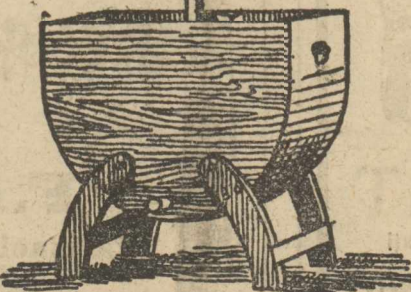
PIETRAR

BISTRIȚA, (vis-à-vis) de cimitirul evanghelic.

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra magazinului de și atelierului de piatrărie. — Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit, porfir, labrador etc. Execută totfelul de lucrări de piatrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum în monumente mormântale, s. Treleme, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri în stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și aurirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin — Prospecte și deseneuri la dorință trimet gratis și franco. — Renumita mea firmă să nu o confundați cu alte firme similare. (Na 1347)

20
COR.

Je 1876

PREȚUL 20 COROANE.

O mașină de spălat completă

E compusă din DOUĂ PĂRȚI: din COVATĂ și FRECĂTOR INTERN cu mecanism ușor pe care și un băiat de 8—10 ani îl poate învărti. 6 cămeși sau tot atâtea haine de spălat în decurs de câteva minute sunt spălate. În decurs de 3 ceasuri se pot spăla atâtea haine câte spală într-o zi 2—3 femei. Acest soi de mașină de spălat s'a vândut în mii de bucăți și s'a dovedit a fi cea mai bună mașină de spălat, nu strică haina și n'o îngălbinește.

De vânzare la fabricantul:

JERGER JAKAB

FABRICĂ DE MAȘINI DE SPĂLAT.

APATIN

(BÁCSKA).